

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav Dálného východu

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Marek Zemánek

Příběhy buddhistických mnichů v kronice

Samguk jusa

Stories of Korean Buddhist Monks in the Samguk Yusa

Chronicle

Praha 2009

Vedoucí práce: doc. PhDr. Miriam Löwensteinová, Ph.D.

Děkuji paní doc. PhDr. Miriam Löwensteinové, Ph.D., za cenné rady a trpělivost při vedení práce. Dále děkuji všem pedagogům Semináře koreanistiky ÚDLV FFUK za podporu během studia, a také pedagogům a studentům Katedry buddhistických studií univerzity Dongguk v Sěulu za cenné rady.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně s využitím
uvedených pramenů a literatury.

V Praze, dne 28. dubna 2009

Anotace

Práce se zabývá životopisy významných buddhistickým mnichů období Tří království a Sjednocená Silla. Jádrem práce je kritický překlad příslušných částí kroniky doplněný poznámkovým aparátem, kterým komentujeme vztah uvedených postav a popisovaných událostí k historii Koreje a Východní Asie obecně. Vzhledem k tomu, že jedním z cílů naší práce je studium buddhismu a kronika samotná je buddhistické provenience, zaměříme se na vysvětlení buddhistických reálií. Práce je rozdělena na tři tematické části: počátek buddhismu v Koreji, cesty mnichů do Číny a Indie a vrchol buddhismu v období Sjednocená Silla.

Klíčová slova: Samguk jusa, Tří království, Sjednocená Silla, korejský buddhismus, životopisy buddhistických mnichů

Annotation

The thesis deals with biographies of great Buddhist monks of the Three Kingdom Period and the Unified Silla Period of Korean history. The core of the work is translation of relevant parts of the chronicle along with extensive system of comments and footnotes. In this way, we explain the relationship between the described persons and events and the history of Korea and East Asia in general. Since one of the objectives of the thesis is study of Korean Buddhism and the text itself is a Buddhist product, we pay special attention to Buddhist facts. The thesis is divided into three tematical parts: introduction of Buddhism to Korea, monks' travels abroad, the peak of Buddhims in the Unified Silla Period.

Keywords: Samguk Yusa, Three Kingdoms, Unified Silla, Korean Buddhism, biographies of Buddhist monks

Obsah

OBSAH	5
I. ÚVOD	7
II. SAMGUK JUSA A BUDDHISMUS	10
II.1. CHARAKTERISTIKA A VÝZNAM KRONIKY SAMGUK JUSA	10
II.2. VÝZNAM KRONIKY PRO STUDIUM KOREJSKÉHO BUDDHISMU	12
III. VÝZNAMNÍ MNIŠI V KRONICE SAMGUK JUSA	15
III.1. OBDOBÍ TŘÍ KRÁLOVSTVÍ	15
III.2. POČÁTKY BUDDHISMU V KOREJI	17
III.2.1. HISTORICKÝ KONTEXT	17
III.2.2. SHUNDAO A POČÁTEK BUDDHISMU V KORGURJU	18
III.2.3. MÁLĀNANDA A POČÁTEK BUDDHISMU V PĀKČE	24
III.2.4. ADO A POČÁTEK BUDDHISMU V SILLE	27
III.3. MNIŠI, KTEŘÍ ODEŠLI HLEDAT DHARMU DO ČÍNY	39
III.3.1. WŎNGWANG	39
III.3.2. ČADŽANG	46
III.4. MNIŠI, KTEŘÍ ODEŠLI HLEDAT DHARMU DO ÍNDIE	60
III.4.1. ĀRYĀVARMAN	60
III.4.2. HJEŎP	64
III.4.3. HJŎNTCHĀ	65
III.4.4. HJŎNGAK	67
III.4.5. HJERJUN	68

III.4.6. HJŇNJU	70
III.5. VRCHOL BUDDHISMU OBDOBÍ TŘÍ KRÁLOVSTVÍ A SJEDNOCENÉ SILLY	72
III.5.1. WŇNHJO	73
III.5.2. ŮISANG	80
<u>IV. ZÁVĚR</u>	<u>90</u>
<u>PŘEHLED ZKRATEK</u>	<u>91</u>
<u>BIBLIOGRAFIE</u>	<u>91</u>

I. Úvod

Kronika Samguk jusa je jedním z nejdůležitějších pramenů pro studium dějin období Tří království a Sjednocené Silly. Proto ji volíme jako prostředek, jak se přiblížit osobám a událostem vzdáleným přes 1500 let. V naší práci se budeme zabývat tím, jak jsou v ní zaznamenány životopisy významných buddhistických mnichů spojených s ranou historií korejského buddhismu.

Jádrem této práce bude kritický překlad příslušných částí kroniky, případně dalších kronik, doplněný poznámkovým aparátem, kterým budeme komentovat vztah uvedených postav a popisovaných událostí k historii Koreje a Východní Asie obecně. Vzhledem k tomu, že jedním z cílů naší práce je studium buddhismu a kronika samotná je buddhistické provenience, zaměříme se v poznámkovém aparátu na vysvětlení buddhistických termínů, které jsou pro autora sice termíny běžnými, západnímu čtenáři však pochopení textu znesnadňují a jejich neznalost je pro pochopení textu fatální. Na životopisy se budeme tedy dívat ze dvou úhlů, historického a buddhologického.

Jelikož jsou biografie v kronice upravené, přepracované a vycházejí ze starších děl, kde to bude možné, životopisy srovnáme a upozorníme na případné rozdíly. Naším zájmem není pouze překlad a analýza textu, ale zejména pokus o získání určitého obrazu o situaci tehdejšího buddhismu. V případě, kdy jsou informace v kronice Samguk jusa pouze kusé či jinak nedostatečné, doplníme je s využitím jiného textu. K těmto účelům nám zejména v první části práce poslouží *Hädong kosüng čon: Životopisy velkých korejských mnichů*.

Kronika je spíše než chronologicky v první řadě strukturována tematicky. Proto i my v naší práci budeme postupovat tematicky. Prvním

tématem, kterým se budeme zabývat, je příchod buddhismu do Koreje. Podíváme se na kanály a způsob přijetí buddhismu v jednotlivých zemích. Způsob přijetí porovnáme.

Druhým tematickým celkem budou mniši, kteří odešli studovat Buddhovu nauku do zahraničí. Toto téma rozdělíme do dvou částí, v první se budeme zabývat dvěma mnichy, kteří odešli do Číny v období dynastií Sui a Tang. V druhé části se podíváme na příběhy mnichů, kteří přes Čínu pokračovali dále do Indie.

Třetí téma jsme nazvali vrchol buddhismu daného období. V této části si představíme životopisy dvou patrně nejznámějších korejských mnichů, Wōnhjoa a Ůisanga.

Výše uvedenému jádru práce bude předcházet krátká propedeutická část, ve které charakterizujeme kroniku *Samguk jusa* a *Hädong kosüngdžön* a stručně nastíníme dějinný kontext. Text práce na několika místech doplníme mapami a grafy, neboť se domníváme, že to usnadní pochopení textu, který se hemží odkazy na čínské politicko-geografické názvy.

Jádrem naší práce je překlad kroniky *Samguk jusa*, pro nějž jsme jako základ použili text publikovaný v elektronické verzi *Taisho Tripitaky*¹ pro její dostupnost a možnost standardizovaných citačních odkazů. Ze stejného důvodu volíme tamtéž publikovanou verzi *Hädong kosüngdžonu*². Překlad *Samguk jusy* jsme konzultovali převážně s paralelním překladem Kim Tchä-dua³ a překlad *Hädong kosüngdžonu* s vyčerpávajícím kritickým

¹ (Irjön, 2006)

² (Kakhun, 2006)

³ (Irjön, 1995)

překladem Čang Hü-ok.⁴ Vzhledem k tomu, že Samguk jusa a další uvedené kroniky patří mezi nejdůležitější díla pro zkoumání korejské historie, bylo možné při naší práci čerpat poznatky z dostatku vědeckých prací zabývajících se daným obdobím z historického i buddhologického úhlu pohledu.

V práci používáme českou vědeckou transkripci pro přepis korejštiny, mezinárodní transkripci pinyin pro přepis čínštiny a mezinárodní transkripci pro přepis sanskrtu, v případě, kdy se jedná o výrazy víceméně v češtině ustálené (sútra, samsára, nirvána) používáme jejich českou podobu. V poznámkovém aparátu často uvádíme původní čínské znaky v případě, že se domníváme, že mohou být v tom směru informovanému čtenáři ku prospěchu.

⁴ (Čang, 1991)

II. Samguk jusa a buddhismus

II.1. Charakteristika a význam kroniky Samguk jusa

Kronika Samguk jusa neboli „Opomenutá historie Tří království“ byla sepsána v období Korjŏ na konci třináctého století buddhistickým mnichem Irjŏnem (1206-1289), tedy zhruba století po vzniku kroniky Samguk sagi.

Samguk sagi byla sepsána úředníkem a historikem Kim Pu-sikem (1075-1151) na základě nařízení krále Indžonga. Tato kronika následovala konvence čínských konfuciánských historiografických knih. Velkým vzorem byl Kimovi čínský historik Sima Qian po němž převzal i název kroniky: Sagi (čín. Shiji⁵). Smyslem konfuciánských kronik bylo vychovávat následující generace příklady morálky a ctnosti. Dalším jejich úkolem bylo ukázat přirozenou kontinuitu a správnost přechodu moci z jedné dynastie na druhou, neboť kronika určité dynastie byla tvořena dynastií další. Tyto úkoly měla patrně splnit i kronika Samguk sagi. V období středního Korja, kdy docházelo k postupné konfucianizaci korjŏské společnosti, bylo potřeba připravit korejským literátům vlastní vzory a příklady konfuciánských hodnot a také „správně“ vyložit vztahy jednotlivých států, ať již samotných Tří království Kogurjŏ, Päkče a Silla, tak ostatních konkurentů v regionu jako např. Pujŏ, Mahan a Kaja. Tendencí konfuciánského přístupu bylo „umírnění“ či „polidštění“ mýtů a legend a důraz na holá fakta.

Samguk jusa je určitým způsobem komplementárním textem sagi, neboť se zabývá stejným obdobím, ale díky tomu, že autorem je

⁵ V češtině známé pod názvem *Zápisky historika*.

buddhistický mnich a kronika nebyla psána na specifickou objednávku, nemusela být poplatná soudobé politické situaci. Irjŏn se tedy, na rozdíl od Kim Pu-sika, nesnaží natlačit historii do předem připravených vzorců a nemá tudíž snahu příběhy upravovat či interpretovat.

Kniha sama o sobě nevznikala systematicky. Vznikala v autorově volném čase a byla patrně napsána během delšího časového období. Příběhy nejsou řazeny chronologicky, ale tematicky. Jejich styl a charakter se velmi liší. Některé části jsou čistě mytologické a legendární příběhy, některé jsou na druhou stranu čistě historiografické. Ve většině případů se jedná o směs obou.

Stejně jako v případě *Samguk sagi* se nejedná o nově sepsanou kroniku na základě studia historických dokumentů, spíše o jejich kompilaci. V částech, kterými se budeme zabývat, slouží Irjŏnovi jako prameny celá řada textů, mezi nejdůležitějšími jmenujme právě *Samguk sagi*, zejména část *Anály*⁶, dále životopisná díla jak korejské, tak čínské provenience, věnující se životopisům korejských mnichů. Tyto texty mají pro naši práci velký význam a představíme si je jednotlivě, kdykoli se s nimi v průběhu setkáme. Dalším zdrojem jsou mu posmrtné stély jednotlivých mnichů. Bohužel, některé citace jsou zavádějící a nepřesné. Používá zkrácené názvy textů, což vede k dvojznačnosti a někdy k nemožnosti údaje ověřit. Na druhou stranu je pedantický, pokud jde o dataci událostí. Událost většinou datuje trojitě, pomocí éř čínských panovníků, let vlády korejských králů a šedesátiletých cyklů. Taková datace nám umožňuje zasadit příběhy do kontextu dálněvýchodní historie.

Autorem kroniky je, jak jsme výše uvedli, buddhistický mnich Irjŏn, jehož rodové jméno bylo Kim. Narodil se v Kjŏngdžu, původním hlavním

⁶ Kor. pongi

městě království Silla. Mnichem se stal ještě v dětství. Ve věku 22 let složil státní mnišské zkoušky pro mnichy sŏnové školy na výbornou. Poté se věnoval studiu a učení. O jeho životě existuje minimum záznamů, ale vyplývá z nich, že byl vysoce ceněn nikoli pouze pro svou znalost buddhistické filozofie a historie, ale také hlubokou znalost konfuciánských klasiků. Byl velmi plodným autorem, zdá se ale, že Samguk jusa vyšla až po jeho smrti.

Díky své nekonformnosti je Samguk jusa výborným zdrojem informací pro studium tohoto období z různých perspektiv. Kromě historických faktů přináší nedocenitelné informace o předbuddhistickém a předkonfuciánském náboženském životě na Korejském poloostrově. Irjŏn v kronice projevil zájem o zachování legend, lidového náboženství a příběhů.

II.2. Význam kroniky pro studium korejského buddhismu

Už samotný fakt, že kroniku sepsal buddhistický mnich, slibuje mnohé. I samotná struktura textu nám napoví, že buddhismus byl ve středu Irjŏnova zájmu. Kronika se skládá z pěti svazků, z nichž poslední tři jsou věnovány téměř výlučně příběhům spojeným s buddhismem. Jak jsme výše uvedli, Irjŏn uspořádává texty primárně tematicky. Obsah zadních třech svazků tvoří *Příběhy o počátcích buddhismu v Koreji, Pagody a svaté objekty, Příběhy o velkých mniších, Zázraky, Příběhy zbožnosti, Příběhy poustevníků, Příběhy synovské oddanosti*. První dva svazky jsou sice primárně věnovány příběhům o založení jednotlivých království, králům, významným jedincům atd., ale i v těchto příbězích je buddhistická složka více než výrazná. Tento fakt je logický, neboť po přijetí buddhismu se toto náboženství stalo v podstatě státní ideologií všech tří zemí, a takovou roli

v příbězích plní.

Nedocentelný přínos pro studium tehdejšího korejského buddhismu má právě Irjŏnŭv neortodoxní přístup. Primárně buddhistické kroniky také, podobně jako jakékoli jiné kroniky založené na libovolné ideologii, plní určitou, byť i třeba nevyčtenou, objednávku. Takové texty mají tendenci se zaměřovat na náboženskou elitu, mnichy nebo panovníky, kteří náboženství podporovali. Důsledkem toho, se pak vytrácí lidová stránka náboženství a obraz, který následkem toho dostaneme, je pokřiven. Tato teze platí pravděpodobně pro každé náboženství v kterékoli době.

Zabýváme-li se historií buddhismu napříč obdobím Tří království, jsme v podstatě odkázáni na zmíněné dvě kroniky a na *Životopisy významných korejských mnichů*, korejsky *Hādong kosŭng čŏn*, text sepsaný taktéž ve 13. století a opět na objednávku, tentokrát na základě královského rozkazu krále Kodžonga.⁷ Stejně jako tomu bylo u Samguk sagi, i tento text následuje čínské kronikářské vzory a plně přijímá strukturu a charakter čínských *Gaoseng zhuan* s jejich formálností, frázemi a klišé.

Samguk jusa je tak svým způsobem jedinečná, neboť není ani historiografickým textem, ani souborem životopisů mnichů a dalších postav, ani sbírkou legend a pověstí, ale je směsí všeho. Nabízí nám tak pohled na vývoj buddhismu v kontextu korejské a čínské historie. Na pozadí příběhů jednotlivých postav se ozývají zvuky válek, vyplývají na povrch lokální i globální politické vztahy a spory. Na některých místech na nás přímo dýchá dobová atmosféra. V neposlední řadě vyplouvá na povrch lidová stránka náboženství. Ke studiu filozofie období Tří království máme relativní

⁷ 高宗, 1192-1259, dvacátý třetí panovník Korja. Jeho vláda je poznamenána vleklými boji s Mongoly. Jeho největším počinem je příkaz k vytvoření první verze Tripitaky Koreany, jež byla během mongolských vpádů zničena.

dostatek zdrojů ať již ve spisech sepsaných mnichy té doby nebo v pozdějších komentářích. Pro studium lidových kultů a toho, jak bylo vůbec náboženství mezi laiky, a to včetně králů, chápáno je Samguk jusa nenahraditelným zdrojem.

III. Významní mniši v kronice Samguk jusa

III.1. Období Tří království

Na úvod této kapitoly považujeme za vhodné nastínit historické souvislosti zkoumaného období, aby při četbě textu jasněji vyplývaly příčiny událostí a vztahy mezi nimi.

Obr. 1 Mapa Tří království začátkem pátého století n.l.

Legenda: 고구려: Kogurjō (oranž.), 백제: Päkče (růž.), 신라: Silla (okr.), 가야: Kaja (zel.)

Termín Tří království v kontextu korejské historie označuje království Kogurjō, Päkče a Silla, coby historická epocha je toto období ohraničeno daty 57 př. n. l. a 668. Rok 57 je tradiční datum založení Silla, následované založením Kogurja v roce 37 př. n. l. a Päkče v roce 18 př. n. l. Kogurjō bylo nejsilnějším a největším ze států, který byl původně tvořen pěti kmeny, které se oddělily od tunguzského lidu Pujō a přesunuly se na jih do středního Madžuska, kde se usadily kolem řeky Amnokkang. V době

zformování státu se Kogurjō rozprostíralo od řeky Han daleko za dnešní hranici Severní Koreje do Mandžuska a na západ k poloostrovu Liaodong.

Päkče bylo založeno dvěma syny zakladatele Kogurja, Čumonga, kteří z Kogurja uprchli kvůli sporu o nástupnictví.

Založení Silla je datováno nejstarším datem, což ale pravděpodobně dáno tím, že Silla později ostatní dva státy porazila a sjednotila. Proto to byli Sillané, kdo nakonec psal historii a založení vlastního státu „antidatovali“. Ostatní psané a archeologické záznamy mluví proti takovému tvrzení. Silla byla naopak ve vývoji nejzaostalejší. Je důležité zmínit, že míra civilizace se zde hodnotí z čínského pohledu, tedy do jaké míry Korejci převzali čínské instituce a způsob života. Kromě těchto tří států zde po určitou dobu (do r. 562) existovalo malé království Kaja na jihu poloostrova a další ostrovní státečky s vazalskými vztahy k některému ze tří království.

Tři království byla víceméně navzájem ve válečném stavu s často se měnícími aliancemi dvou proti třetímu. V raném období Silla byla zpravidla spojencem Päkče proti silnějšímu Kogurju. V pozdějším období, kdy Silla rostla na síle, se začala rozpínat na úkor obou ostatních království. Přesto by Silla nebyla schopna své rivaly porazit, a proto nakonec hledala spojení v Číně.

Čína, která se po pádu dynastie Han rozdrobila na řadu vzájemně válčících států, nepředstavovala jako celek pro Koreu a zejména pro nárazníkové Kogurjō velkou hrozbu. Na druhou stranu, kulturní výměna, jak níže uvidíme, probíhala. V roce 589 se dynastii Sui (581-618) podařilo Čínu sjednotit a kromě několika úspěšných reforem se pustila do řady sebezničujících projektů jako je stavba Velkého kanálu, oprava Velké čínské zdi a zejména nákladná a vyčerpávající válka proti Kogurju, která velkou měrou přispěla k pádu dynastie v roce 618. Sui byla okamžitě

nahrazena dynastií Tang (618-907), což je patrně období největšího rozkvětu čínské kultury a jejího kulturního vlivu na ostatní země. Ze strategického hlediska potřebovala Čína mít kolem svých hranic státy, které uznávaly suzerenní vztah k Tang a vytvářely tak nárazníkové pásmo proti kočovným kmenům na severu.

Pro tento účel bylo nutno zpacifikovat odbojné Kogurjō. Poučení suiskými neúspěchy při dobývání Kogurja ze severu, rozhodli se Tangové spojit s rivalem Kogurja, Sillou. Jak vyplývá právě z textů Samguk jusy, o přízeň tangského dvora usilovalo i Päkče, Tangové však dali přednost Sille a společnými silami v roce 663 porazili právě Päkče a v roce 668 padlo Kogurjō. Po porážce těchto dvou království měla Čína pravděpodobně v plánu dobýt i svého spojence Sillu, což se ve výsledku ukázalo jako těžko proveditelné a došlo k dohodě, že sillští vládcové budou vládnout celému poloostrovu a přijmou vazalský vztah k čínskému císaři.

Nechme stranou historicko-politologické hodnocení těchto válek a podívejme se na jejich význam pro vývoj buddhismu v Koreji a potažmo pro naší práci. Již od doby před sjednocením Sillu odcházeli sillští mniši do tangské Číny, aby se zde věnovali studiu buddhismu pod vedením učitelů, které by v Koreji nenašli. Sjednocení poloostrova takové kulturní výměně jen napomohlo.

III.2. Počátky buddhismu v Koreji

III.2.1. Historický kontext

Přijetí buddhismu v Koreji proběhlo v druhé polovině čtvrtého století n.l., v období Tří království. Za oficiální datum se považuje rok 372, kdy čínský mnich Shundao dorazil do Kogurja, nejsevernějšího ze Tří království.

V *Životopisech velkých mnichů (dynastie Liang)*⁸ je zápis dokumentující korespondenci mezi mnichem z Jin jménem Ji Daolin (314-366) a nejmenovaným mnichem z Kogurja. Zápis dokazuje existenci minimálně jednoho korejského mnicha v době minimálně šest let před oficiálním datem. To, že byla tato korespondence zaznamenána, svědčí o určité důležitosti a fakt, že mnich byl označen jako „Toin“ znamená, že se jednalo o staršího mnicha, a tím by se datace posunula několik desítek let dříve. Nicméně, buddhismus byl oficiálně přijat později a níže uvidíme, jaké záznamy nám k tomu zůstaly zachovány.

III.2.2. Shundao a počátek buddhismu v Kogurju

V kronice *Samguk jusa* je k celé události poměrně krátký záznam:

Shundao zakládá tradici buddhismu v Kogurju (順道肇麗)

高麗本記云。小獸林王即位二年壬申。乃東晉咸安二年孝武帝即位之年也。前秦苻堅遣使及僧順道。送佛像經文(時堅都關中。即長安)。又四年甲戌。阿道來自晉。明年乙亥二月。創肖門寺以置順道。又創伊弗蘭寺以置阿道。此高麗佛法之始。

V *Análech vládařů Kogurja*⁹ je následující záznam:

„V roce Imsin [372], druhém roce vlády krále Sosurima, tedy druhém roce vlády Xianana z dynastie Východní Jin¹⁰, kdy císař Xiaowu nastoupil na trůn, nařídil Fu Jian¹¹ z císařství

⁸ Gāosēng zhuàn (高僧傳). T 2059.50.348.a12-13

⁹ Kogurjō pongi, 高句麗本紀

¹⁰ 東晉, 317-420

¹¹ 苻堅, 337-385. Za jeho vlády Přední Qin dosáhl vrcholu, podrobil si Přední Yan, Přední

přední Qin svému vyslanci a také mnichu Shundaovi vydat se s obrazy Buddha a sútrami do Kogurja. V roce Kapsul [374], čtvrtém roce vlády Sosurima, přišel z [království] Jin Ado. Druhého měsíce následujícího roku Ůlhä [375] byl založen klášter Čchomunsa¹², kde Shundao pobýval. Dále byl založen klášter Ibullansa¹³, kde pobýval Ado. Toto byl počátek Buddhova učení v Kogurju.“ (SJ, 986a)

Irjŏn dále připojuje komentář k záznamu v *Životopisech velkých korejských mnichů*¹⁴, kterým se snaží uvést záležitost na pravou míru.

僧傳作二道來自魏云者誤矣。實自前秦而來。又云肖門寺今興國。伊弗蘭寺今興福者亦誤。按麗時都安市城。一名安丁忽。在遼水之北遼水一名鴨淥。今云安民江。豈有松京之興國寺名。

V *Životopisech velkých korejských mnichů* je uvedeno, že Sundo a Ado přišli z Wei, to je ale chybné. Ve skutečnosti přišli z Předního Qin. Dále se v textu chybně tvrdí, že klášter Čchomunsa je dnešní Hŭngguksa a že klášter Ibullansa je dnešní Hŭngboksa.¹⁵ Pokud se [na problém] správně podíváme, hlavním městem Kogurja bylo Ansi také nazývané Ančŏnghol na sever od řeky Jo. Jo se jiným jménem nazývá řeka Amnokkang a také se jí říká Anmin. Jak by se tam mohl

Liang a Dai. Zabral Jinskou provinci Yi (益州) a jeho pokus podrobit si Jin ztroskotal bitvou na řece Fei v roce 383, kde jeho vojska podlehla méně početné Jinské armádě. Po prohrané válce císařství Přední Qin upadlo do občanské války a špelo ke svému konci.

¹² 肖門寺

¹³ 伊佛蘭寺

¹⁴ Hädong kosŭng džŏn, 海東高僧傳 (dále HKD), T 2065.50.1015a-1023a.

¹⁵ 興國寺, 興福寺, kláštery v Käsŏngu

nacházet songgjöngský¹⁶ klášter Hüngguksa?

V HKD se o Shundaovi dočteme, že

釋順道。不知何許人也。邁德高標。慈忍濟物。誓志弘宣。周流震旦。移家就機。誨人不倦。

Původ Shi¹⁷ Shundaa je neznámý. Pěstoval deset tisíc ctností a svým charakterem převyšoval ostatní. Byl soucitný a vytrvalý v pomoci cítícím bytostem. Učinil slib šířit Buddhovu nauku a cestoval po celé Číně. Vytrvale a bez spočinutí vyučoval.

句高麗第十七解味留王(或云小獸林王)二年壬申夏六月。秦符堅發使及浮屠順道。送佛像經文。於是君臣以會遇之禮。奉迎于省門。投誠敬信。感慶流行。尋遣使迴謝。以貢方物。或說。順道從東晉來。始傳佛法則秦晉莫辨。何是何非。

V létě, v šestém měsíci roku Imsin [372], druhém roce sedmého kogurjöského krále Hämirjua (nebo také Sosurima) Fu Jian z Qin poslal vyslance a mnicha Shundaa s obrazy

¹⁶ Songgjöng – jiný název pro Käsöng.

¹⁷ 釋, čín. Shi, kor. Sök. V dálněvýchodní buddhistické tradici existuje praxe užívání tohoto znaku místo rodového jména u mnichů a mnišek, kterou zavedl pravděpodobně Daoan (道安) z Východního Qin. Tato praxe vychází z konceptu „odchodu do bezdomoví“ skt. *pravrajyā*, do čínských znaků převedeno jako 出家 (kor. čchulga), odchod z rodiny. Jedinec se zříká veškerého světského života včetně své rodiny, vstupuje do společenství mnichů a mnišek, aby se věnoval pouze Buddhovu učení. 釋 vychází z čínské transliterace sanskrtského jména rodu, ze kterého pocházel historický Buddha, které bylo přepisováno jako 釋迦 či 釋家. Kakhun, autor HKD, se drží této tradice a mnichy nazývá Shi/Sök ve spojení s mnišským jménem. Irjön v SJ používá pouze mnišská jména.

Buddhy a sůtrami. Král a dvořané vyšli až před palácovou bránu a přivítali je se všemi poctami. Král projevil Shundaovi úctu, důvěru a vděk. Okamžitě poté nechal král vypravit poselstvo s dary aby tak vyjádřil svou vděčnost.

Jiný příběh praví, že Shundao přišel z Východního Jin a že jeho návštěva byla počátkem šíření Buddhova učení [v Kogurju]. Je těžké rozlišit Qin a Jin, [a proto je těžké říci,] které je správné a které chybné. (HKD, 1016a)

Obr. 2: Poloha států Přední Qin (modře) a Východní Jin (žlutě).

Přední Qin (351-394) byl jeden ze států období „šestnácti států“ (viz níže), kterému se v roce 376 podařilo sjednotit severní Čínu.

V obou textech máme potvrzen příchod Shundaa z Předního Qin, případně Východního Jin. V případě Shundaa tak Irjōn chybně tvrdí, že v HKD je uvedeno, že přišel s Wei. To HKD tvrdí pouze o Adovi.

後四年。神僧阿道至自魏(存古文)。始創省門寺。以置順道。記云以省門為寺。今興國寺是也。後訛寫為肖門。又剋伊弗蘭寺。以置阿道。古記云興福寺是也。此海東佛教之始。

Později, ve čtvrtém roce [374]¹⁸ přišel z Wei svatý mnich Ado¹⁹ a bylo to v té době, kdy byla pro Shundaa postavena Söngmunsa. V záznamech stojí, že klášter byl postaven na místě palácové brány. Je to současná Hüngguksa. Později, došlo k chybnému označení místa jako Čchomun.²⁰ [...] Toto byl počátek buddhismu v Koreji.²¹ (HKD, 1016a)

V Číně té doby byli etnicky hanští Číňané (dynastie Jin) zatlačeni severními nomádkými kmeny do jižní Číny a na severu tak vznikla neklidná oblast bojů mezi jednotlivými kmeny. Toto období je nazýváno dobou „šestnácti států“,²² která trvala od roku 304 do roku 439. Tato království²³ měla povětšinou krátkého trvání a celé období může být charakterizováno jako doba politického neklidu a neustálých kulturních a společenských změn.

Také charakter čínského buddhismu byl tímto obdobím silně ovlivněn. Zatímco v hanské jižní Číně byl buddhismus v rukách literátů a mnichů-intelektuálů, čímž se mohl rozvíjet po doktrinální a filozofické stránce, na

¹⁸ Peter Lee v (Kakhun 1969) překládá tuto pasáž jako „o čtyři roky později.“ Podle údajů v SS, sv. 18 a Kogurjŏ pongi 6, se jedná o čtvrtý rok krále Sosurima a správný překlad by měl znít „později, ve čtvrtém roce,“ tedy v roce 374. Podle (Čang 1991)

¹⁹ 神僧阿道

²⁰ 肖門

²¹ 海東, kor. Hädong

²² čín. Shíliù Guó, 十六國

²³ Han Zhao, Pozdní Zhao, Cheng Han, Přední Liang, Pozdní Liang, Severní Liang, Západní Liang, Jižní Liang, Přední Yan, Pozdní Yan, Severní Yan, Jižní Yan, Přední Qin, Pozdní Qin a Západní Qin a Xia.

severu, v oblasti neustálých bojů, se zdůrazňovaly magické prvky, věštění a ovládání přírodních živlů. Mniši se stávali poradci králů v politických a válečných záležitostech atd. Byl tak kladen důraz na provázanost náboženství se státem a na význam buddhistických obřadů pro blaho a úspěch země. Pochopení buddhistické nauky nebylo pravděpodobně na vysoké úrovni, omezovalo se na karmický zákon, znovuzrovnání a zdůrazněn byl prvek získávání zásluh.

Kvůli překladatelské metodě „přiřazování významu“²⁴, kdy se buddhistickým termínům přiřazovaly termíny existující v čínských filozofických a náboženských systémech, zejména taoismu, docházelo k silnému zkreslení buddhistické nauky a přijímání taoistických prvků. Teprve mnich Daoan (312-385), který byl současníkem Shundaa a Ada a působil ve Východním Jin a Předním Qin, začal prosazovat odstranění této metody a nahrazení taoistické terminologie terminologií čistě buddhistickou. Jeho průkopnická práce tak měla patrně minimální vliv na tu formu buddhismu, která se dostala do Koreje. Buddhismus přijímaný v té době vykazuje, jak vidíme i v záznamech SJ a HKD, výše načrtnutý charakter.

Kogurjō bylo ve velmi dobrých vztazích právě se státem Přední Qin, který v době, kdy král Sosurim nastupoval na trůn, porazil stát Přední Yan (337 – 370), původního nepřítele Kogurja, čímž se kulturní výměna s Qin ještě více usnadnila. Čong Pjōng-čo²⁵ vidí v nadšeném přijetí buddhismu z Předního Qin zejména politické gesto a způsob jak se vyhnout případnému konfliktu s mocným sousedem.

²⁴ 格義, čín. géyì, kor. kjöküi

²⁵ (Chung 2007, 1-3)

III.2.3. Mālānanda a počátek buddhismu v Päkče

I k přijetí buddhismu v Päkče nabízí SJ pouze krátký záznam shrnující původ Mālānandy a to, odkud a kdy přišel.

[Mara]nantcha otevírá [bránu] buddhismu v Päkče (難陀闢濟)

百濟本記云。第十五(僧傳云十四誤)枕流王即位甲申(東晉孝武帝大元九年)。胡僧摩羅難陀至自晉。迎置宮中禮敬。明年乙酉。創佛寺於新都漢山州。度僧十人。此百濟佛法之始。又阿莘王即位大元十七年二月。下教崇信佛法求福。摩羅難陀。譯云童學。

V *Análech vladařů Päkče*²⁶ je následující záznam:

„V roce Kapsin, (devátém roce vlády císaře Xiaowu ²⁷ z dynastie Východní Jin), kdy na trůn nastoupil patnáctý král Čchimnju (v HKD je chybně uveden jako čtrnáctý), Mālānanda²⁸, mnich ze střední Asie²⁹, který přišel ze státu Východní Jin, byl přivítán a ubytován na královském dvoře, a bylo s ním zacházeno velmi uctivě.“

V následujícím roce, roce Ůlju [375], byl v novém hlavním městě okresu Hansin založen klášter, ve kterém žilo deset mnichů.³⁰ Toto byl počátek Buddhova učení v Päkče.

Druhého měsíce sedmnáctého roku vlády císaře Xiaowu [392],

²⁶ Päkče pongi, 百濟本紀

²⁷ Císař Xiaowu z Jin (362-394), vládl v letech 376-394. Během jeho vlády se podařilo Jin odvrátit útok Předního Qin v rozhodující bitvě na řece Fei.

²⁸ Kor. Maranantcha, 摩羅難陀

²⁹ 胡: Kor. ho, Serindie, označuje oblast dnešního Xinjiangu.

³⁰ Kor. tosüng, 度僧, státem registrovaný mnich nebo mnich, který dosáhl probuzení

když král Asin usedl na trůn, byl vydán královský rozkaz, aby lidé ctili učení Buddha a vytvářeli zásluhy.³¹ Když se Maranantcha přeloží, znamená to „dětské učení“. (Jeho zázračné skutky jsou popsány v HKD). (SJ, 986a)

Záznam v HKD je sdílnější. O jeho původu HKD praví:

釋摩羅難陀 . 胡僧也。神異感通。莫測階位。約志遊方。不滯一隅。按古記本從竺乾入于中國。

Ctihodný Mālānanda (kor. Sök Maranantcha)³² byl mnichem z Ho.³³ Měl nadpřirozené schopnosti a uměl rozpoznat podmínky cítících bytostí. Procestoval mnoho míst, aniž by se někde na delší dobu zastavil. Podle starých záznamů přišel do Číny z Indie.³⁴ [...]

當百濟第十四枕流王。即位九年九月。從晉乃來。王出郊迎之。邀致宮中。敬奉供養。稟受其說。上好下化。大弘佛事。共贊奉行。如置郵而傳命。二年春勅寺於漢山。度僧十人。尊

³¹ Kor. pok, 福, plody dobrých činů; v praxi, očekávaná odměna za pěstování Dharmy

³² 釋摩羅難陀

³³ viz pozn. č. 오류! 책갈피가 정의되어 있지 않습니다.

³⁴ 竺乾, podle (Muller 2009) se jedná o raný název pro Indii, který je odvozen od 天竺西乾. Čang Hü-ok (Čang 1991, 151) tento výraz překládá jako „Indická Gandhāra“ ([Čhon]čchuküi Kōn[tchara]), chápe tedy první znak jako zkratku z 天竺 – Indie a druhý znak jako zkratku z 乾陀羅 – Gandhāra. V podobném duchu Peter Lee (Kakhun 1969, 45) tyto znaky překládá jako „Indie nebo Gandhāra“.

Gandhāra bylo království které se rozkládalo v oblasti dnešního severního Pákistánu a východního Afghánistánu v období mezi 6. stol. př. n. l. a 11. stol. n. l.

法師故也。由是百濟次高麗而興佛教焉。逆數至摩騰入後漢二百八十有年矣。

[Do Päkče] přišel devátého měsíce roku, kdy čtrnáctý³⁵ král I Päkče Čchimnju nastoupil na trůn.³⁶ Král jej přišel přivítat až na okraj města a pozval ho do paláce, poklonil se mu, uctil jej³⁷ a vyslechl jeho učení. Tím, že vrchnost Buddhovu nauku držela v oblibě a podporovala ji, šířila se i mezi poddanými. Buddhova nauka tak byla podporována společným úsilím a šířila se zemí tak rychle, jako královské edikty. Na jaře druhého roku [385] byl na hoře Hansan založen klášter a bylo tam ordinováno deset mnichů. Takto si král mistra vážil. Buddhismu se v Päkče dařilo tak, jako již dříve v Kogurju. Bylo tomu 280 let od doby, kdy Kāśyapa Mātaṅga přicestoval do Pozdního Han.³⁸ (HKD 1017)

Z těchto záznamů je patrné, že buddhismus byl v Päkče přijat o dvanáct let později než v Kogurju. Ve způsobu přijetí Nauky v těchto dvou zemích je vidět několik rozdílů. V případě Kogurja se jednalo o oficiální poselstvo vyslané z Předního Qin, zatímco v případě Päkče přišel

³⁵ Chyba zmiňovaná v SJ. Tedy rok 384.

³⁶ V (Kakhun 1969) je uvedeno „v devátém měsíci devátého roku poté, co Čchimnju usedl na trůn“. Zde se patrně jedná o špatný znak ve verzi Taisho Tripitaky, kde je uvedeno 九年九月. Jiné verze uvádějí správný 元年九月.

³⁷ 供養, kor. kongjang, skt. pūjā. Darovat či obětovat jídlo, nápoje či šatstvo Buddhovi, mnichovi, předkům atd.

³⁸ 迦葉摩騰, Kāśyapa Mātaṅga (?-73). Mnich ze střední Indie, který v roce 67 n. l. přišel na pozvání císaře Ming z dynastie Pozdní Han do Číny. Toto je tradičně považováno za první příchod buddhismu do Číny.

Mālānanda sám reprezentuje pouze Buddhovu nauku. Přesto byl vše přijat a podle HKD dokonce král vyšel na okraj města, aby jej uvítal. Je tedy jasné, že buddhismus byl do určité míry v Päkče znám a že vládnoucí kruhy měly zájem jej přijmout. Dalším rozdílem je cesta, kterou se buddhismus do těchto zemí dostal. Zatímco do Kogurja přišlo poselstvo z Předního Qin po zemi, Mālānanda přicestoval z Východního Jin lodí.

Ze zmíněných pasáží nám už vysvítá jeden z charakteristických rysů buddhismu, a sice jeho závislost na vládnoucích kruzích. Přestože bylo toto učení založeno na odmítnutí světského života a klade důraz na individuální soteriologii v podobě vymanění z cyklu znovuzrovnání, jeho prosperita byla vždy založena na podpoře vládců. Již od dob historického Buddha a krále Bimbisāry přes krále Aśoku až po čínské císaře a korejské krále, právě podpora „shora“ byla klíčová pro šíření a úspěch tohoto učení v dané zemi. Dějiny a přijetí buddhismu v Koreji jsou toho důkazem.

Ve zmíněných dvou královstvích Kogurjō a Päkče byl buddhismus přijat velmi hladce bez jakýchkoli záznamů o opozici. Jinak tomu bylo ve zbývajícím ze Tří království, v Sille. První pokus o uvedení buddhismu do Silly je spojen s postavou Ada, o kterém jsou zmínky v souvislosti s Kogurjem. Tento pokus byl, jak uvidíme níže, neúspěšný a k oficiálnímu přijetí došlo až v roce 527 za vlády krále Pöphūnga (vládl 514-540) po událostech spojených s mučednickou smrtí Ičhadona.

III.2.4. Ado a počátek buddhismu v Sille

Existuje několik příběhů o počátcích buddhismu v Sille, zde se podíváme na ukázky z těch, které jsou uvedené v SJ a HKD. Jak uvidíme, velkým problémem je datace jednotlivých příběhů a splývání jejich postav.

HKD k Adovu původu říká následující:

釋阿道 . 或云本天竺人。或云從吳來。或云自高句麗入魏。後歸新羅。未知孰是。

O Sök Adovi se říká, že byl původem Ind. Nebo se také říká, že přišel z Wu, anebo také, že přišel do Wei z Kogurja a poté se vrátil do Silly. Nedá se určit, které [tvrzení] je správné. (HKD 1017)

Samguk jusa začíná sekci o Adovi přímo jednou verzí příběhů o Mukhodžovi, mnichu který přišel do Silly za vlády krále Nuldžiho (417-458):

阿道基羅

Ado se zasadí o počátek buddhismu v Sille

(一作我道。又阿頭)

(Také psáno jako Ado (我道) či Adu (阿頭.)

新羅本記第四云。第十九訥祇王時。沙門墨胡子自高麗至一善郡。郡人毛禮(或作毛祿)。於家中作堀室安置。時梁遣使賜衣著香物(高得相詠史詩云。梁遣使僧曰元表。宣送冥檀及經像)。君臣不知其香名與其所用。遣人齎香遍問國中。墨胡子見之曰。此之謂香也。焚之則香氣芬馥。所以達誠於神聖。神聖未有過於三寶。若燒此發願。則必有靈應。時王女病革。使召墨胡子。焚香表誓。王女之病尋愈。王喜厚加賚貲。俄而不知所歸。(SJ, 986a-b)

Ve čtvrtém svazku *Análů vládařů Silly*³⁹ je následující

³⁹ Silla pongi, 新羅本紀

záznam:

„Za vlády devatenáctého krále Nuldžiho přišel z Kogurja do prefektury llsön mnich Mukhodža.⁴⁰ Místní občan Morje (nebo také Morok) mu poskytl přístřeší v jeskyni, kterou vyhloubil ve svém domě.“

V té době byl z Liang poslán vyslanec s šaty a vonnými tyčinkami (V Ko Tük-sanově *Básni vypravující historii* se praví že, „z Liang byl poslán mnich Yuanbao, aby přinesl vonné tyčinky, sůtry a obrazy Buddha.“), ale král Silly a jeho dvořané je neuměli ani pojmenovat, ani nevěděli jak je používat. Král tedy vyslal s tyčinkami člověka, aby procestoval zemi a zjistil, o co se jedná.

Když to Mukhodža viděl, řekl: „Toto jsou vonné tyčinky, když se zapálí, šíří se od nich vůně, která dosáhne až k posvátnému.⁴¹ A není nic posvátnějšího než Tři klenoty.⁴² Pokud tyčinky zapálíte a budete se modlit, budou vaše prosby vyslyšeny.“

V té době královna onemocněla, Mukhodža byl povolán, zapálil vonné tyčinky, modlil se a královna se brzy uzdravila. Král byl vděčný a chtěl jej obdarovat, ale nevědělo se, kam odešel.

HKD vypráví stejný příběh, s tím rozdílem, že mnich je nazýván Hůkhodža (黑胡子), zatímco v SJ je nazýván Mukhodža (墨胡子). Výraz 胡子 je termín označující lidi žijící na sever nebo západ od Číny. Ve spojení se znakem hůk (černý) nebo muk (muk), se pravděpodobně nejednalo o

⁴⁰ Čín. Mohuzi

⁴¹ 神聖

⁴² 三寶 (=佛法僧), Buddha, jeho učení Dharma a společenství mnichů Sangha.

jméno, ale o pojmenování na základě vnějšího vzezření. Můžeme se tedy domnívat, že Mukhodža nesl indické rysy nebo měl tmavou pleť. Druhý příběh v následujícím znění zachovala SJ, v HKD je v takřka stejné verzi:

又至二十一毘處王時。有我道和尚。與侍者三人。亦來毛禮家。儀表似墨胡子。住數年。無疾而終。其侍者三人留住。講讀經律。往往有信奉者 (SJ, 986b)

V době vlády dvacátého prvního krále Pičchöa přišel do domu Morje mistr Ado se třemi svými žáky, byl podobný Mukhodžovi. Žil zde několik let a zemřel přirozenou smrtí. Tři jeho žáci tam žili, recitovali sůtry, učili vinaju a občas je navštěvovali věřící.

Další záznam o Adovi je pouze v HKD a zní:

然按古記。梁大通元年三月十一日。阿道來至一善郡。天地震動。師左執金環錫杖。右擎玉鉢應器。身著霞衲。口誦花詮初到信士毛禮家。禮出見驚愕而言曰。曩者高麗僧正方來入我國。君臣怪為不祥。議而殺之。

Podle starých záznamů, jedenáctého dne, třetího měsíce prvního roku liangské éry Datong, přišel do okresu IIsöng Ado a nebesa a země se zachvěly. Mistr, drže mnišskou hůl se zlatými kroužky v levé ruce a jadeitovou věšτεbní nádobu⁴³ v ruce pravé, oblečen do barevné róby a recituje buddhistické texty vstoupil do domu věřícího Morje. Morje, překvapen a vyděšen vyšel ven, aby jej přivítal a řekl „Dříve, když mnich z Kogurja [jménem] Čongbang přišel do naší země, král a

⁴³ 玉鉢應器

úředníci považovali jeho příchod za špatné znamení a zabili jej. 又有滅垢玼從彼復來。殺戮如前。汝尚何求而來耶。宜速入門。莫令隣人得見。引置密室。修供不怠。適有吳使以五香獻原宗王。王不知所用。遍詢國中。使者至問法師。師曰以火燒而供佛也。其後偕至京師。王令法師見使。使禮拜曰。此邊國高僧何不遠。而王因此知佛僧可敬。勅許斑行。

Jiný mnich jménem Mjōlgubi jej následoval a byl také zabit. Co ty, ctihodný, hledáš, že jsi sem přišel? Prosím, pojď rychle dál, než tě uvidí sousedé.“ Poté jej odvedl do tajné místnosti a pečlivě se o něj staral. Zrovna v té době poslali z Wu králi Wōndžongovi [514-540]⁴⁴ pět druhů vonných tyčinek. Král neznal jejich užití a ptal se po celé zemi. Když posel dorazil k mistrovi, mistr mu pověděl, že to jsou věci k pálení a že takto se obětuje Buddhovi. Poté se s poslem odebrali do hlavního města, kde jej král požádal, aby se setkal s vyslancem [z Wu]. Vyslanec mu vyjádřil úctu a řekl: „Vidím, že velcí mniši nejsou ani této odlehlé zemi vzdáleni.“ Takto se král dozvěděl, že Buddha a společenstvo mnichů se mají uctívat a vydal edikt povolující šíření Nauky. (HKD 1017)

V tomto příběhu se objevil nový prvek, a sice mučednická smrt dvou mnichů. Král povolí šíření buddhismu až na základě setkání s čínským vyslancem. Na rozdíl od ostatních kronik je v HKD opomenut příběh o mučednické smrti Ičhadona, která je ve většině dalších pramenů a v literatuře o korejském buddhismu považována za impuls, který pomohl zahájit šíření buddhismu v Sille.

⁴⁴ 原宗, známější pod jménem Pōphūng

V dalším příběhu ze SJ⁴⁵ je popsán Aduův původ:

按我道本碑云。我道高麗人也。母高道寧。正始間。曹魏人我
(姓我也)。峴摩奉使句麗。私之而還。因而有娠。師生五歲。其
母令出家。年十六歸魏。省覲峴摩。投玄彰和尚講下就業。

Obr. 3 Mapa čínských Tří království,
Cao Wei, Wu a Shu v roce 262 n.l.

Podle Aduvy stély byla jeho matkou Ko To-njōng. V období Zhengshi⁴⁶ navštívil království Kogurjō vyslanec Wo Juema⁴⁷ z Cao Wei⁴⁸, měl poměr s Ko To-njōng a vrátil se zpět do vlasti. Následkem toho Ko To-njōng otěhotněla. Když bylo Aduvi pět let, matka jej přivedla do buddhistického řádu. V šestnácti letech odešel do Wei, kde se setkal se svým

⁴⁵ Tento příběh je v podobném znění zachován i v HKD.

⁴⁶ Vláda císaře Qi z dynastie Cao Wei

⁴⁷ Kor. A Kul-ma

⁴⁸ Cao Wei (曹魏) bylo jedno z císařství, které bylo založeno v roce 220 s hlavním městem v Loyangu. Císařství trvalo do roku 265, kdy bylo poraženo a stalo se částí Jin.

otcem a studoval Dharmu s mistrem Xuanzhangem.

年十九又歸寧於母。母謂曰。此國于今不知佛法。爾後三千餘月雞林有聖王出。大興佛教。其京都內有七處伽藍之墟。[...] 爾歸彼而播揚大教。當東嚮於釋祀矣。道稟教至雞林。寓止王城西里。今嚴莊寺。于時末雞王即位二年癸未也。詣闕請行教法。世以前所未見為嫌。至有將殺之者。乃逃隱于續林(今一善縣)毛祿家(祿與禮形近之訛)。

V devatenácti letech se opět vrátil do Kogurja, setkal se s matkou, která mu řekla:

„V této zemi není ještě Buddhovo učení známo a uplyne ještě tři tisíce měsíců, než se narodí král-světec, který rozšíří Buddhovu nauku v království Kjerim.⁴⁹ V hlavním městě bude sedm chrámů [...] tyto chrámy stojí na místě chrámů, které existovaly v době předchozího buddhy⁵⁰, a proto se z nich v budoucnu bude Dharma šířit do celého světa. Ty běž na ta místa, rozšiřuj Nauku a staneš se tam otcem zakladatelem Buddhova učení.“

Ado poslechl, co mu matka nakázala, přišel do Kjerim, usadil se ve vesnici na západ od královské pevnosti, v místě kde je dnešní klášter Ōmdžangsa. Bylo to v druhém roce vlády krále Mičchu, v roce Kjemí⁵¹, kdy Ado navštívil královský palác, aby požádal o svolení šířit Buddhovu nauku. Lidé něco takového neznali, Adovi se vyhýbali a ke všemu se objevil i jeden, který

⁴⁹ Silla

⁵⁰ V buddhismu nebyl pouze jediný historický Gautama Buddha, ale celá řada buddhů, kteří došli ke stejnému probuzení jako historický Buddha.

⁵¹ 263

ho chtěl zabít. Ado uprchl do domu Moroka (Jelikož se znak rok podobá znaku rje⁵² jedná se pravděpodobně o chybu.).

古記云。法師初來毛祿家。時天地震驚。時人不知僧名。而云阿頭多麼。多麼者乃鄉言之稱僧也。猶言沙彌也三年。時成國公主疾。巫醫不效。勅使四方求醫。師率然赴闕。其疾遂理。王大悅。問其所須。對曰。貧道百無所求。但願創佛寺於天境林。大興佛教。奉福邦家爾。

Podle *Starobylych záznamů*⁵³ se po příchodu mnicha do domu Morje zachvěla nebesa a země. Lidé neznali výraz pro mnicha, a tak jej nazývali Adu samma. Samma⁵⁴ je náš výraz pro *śrāmanera* a znamená tedy totéž, co sami⁵⁵ v Songnim (dnešní okres Ilsŏn), kde se ukryl.

Ve třetím roce vlády krále Mičchu onemocněla princezna Sŏngguk a šamané ani lékaři jí neuměli pomoci. Poslové byli vysláni na čtyři světové strany, aby našli lékaře, který by chorobu vyléčil. Mistr se zničehonic objevil v paláci a chorobu vyléčil. Král byl nesmírně šťasten a slíbil vyplnit Adovi jeho přání. Ado však řekl: „Obyčejný mnich jako já po ničem netouží. Nepřeji si než vybudovat klášter v Čchŏnkjŏngském lese, pěstovat Buddhovu nauku a modlit se za štěstí země.“

王許之。命興工。俗方質儉。編茅葺屋。住而講演。時或天花落地。號興輪寺。毛祿之妹名史氏。投師為尼。亦於三川岐。

⁵² 祿→禮, Morok→Morje

⁵³ 古記, kor. kogi

⁵⁴ 多麼

⁵⁵ 沙彌, kor. sami; buddhistický „novic“, který přijal 10 předpisů.

創寺而居。名永興寺。未幾。末羅王即世。國人將害之。師還毛祿家。自作塚。閉戶自絕。遂不復現。因此大教亦廢。至二十三法興大王。以蕭梁天監十三年甲午登位。乃興釋氏。距末羅王癸未之歲二百五十二年。道寧所言三千餘月驗矣。

Král jeho přání vyslyšel a nařídil stavbu kláštera. Mistr si postavil dle tehdejšího zvyku skromnou malou chýši s doškovou střechou, kde žil a vyučoval Dharmu. Občas se z nebe snášely nebeské květiny. Klášter byl nazván Hūngnjunsa. Mladší sestra Moroka, paní Sa, se stala mniškou pod vedením mistra Ada a založila klášter Jōnghūngsa v údolí říčky Samčchon. Po nějakém čase král Mičchu zemřel a lidé se opět pokusili zranit Ada. Mistr se vrátil do domu Moroka, vykopal si hrob, zavřel vchod a sám tak ukončil svůj život. Poté se již neobjevil.

Tímto byl přerušen rozvoj Buddhova učení. Mezi chvílí, kdy dvacátý třetí král Pōphūng v třináctém roce éry Tianjian císaře Xiaolianga, v roce Kabo⁵⁶ nastoupí na trůn a zasadí se o šíření Dharmy a rokem Kjemí krále Mičchua uběhne dvě stě padesát dva let. Vyplnilo se tak proroctví Ko Tonjōng o třech tisících měsících.

據此。本記與本碑。二說相戾。不同如此。嘗試論之。梁唐二僧傳。及三國本史皆載。麗濟二國佛教之始。在晉末大元之間。則二道法師。以小獸林甲戌到高麗明矣。此傳不誤。若以毘處王時方始到羅。則是阿道留高麗百餘歲乃來也。雖大聖行止出沒不常。未必皆爾。抑亦新羅奉佛非晚甚如此。又若在末羅之世。則却超先於到麗甲戌百餘年矣。于時雞林未有文物禮

⁵⁶ 514 n.l.

教。國號猶未定。何暇阿道來請奉佛之事。又不合高麗未到而越至于羅也。設使暫興還廢。何其間寂寥無聞。而尚不識香名哉。

Když porovnáme *Kroniku vladařů Silly a Adovu stélu* je patrné, že se liší. Když se to pokusíme ověřit v životopisech mnichů dynastie Liang a Tang a *Kronice Tří království*⁵⁷ vidíme, že všechny jako počátek Buddhova učení v Kogurju a Sille uvádějí éru Taiyuan na konci vlády dynastie Jin. Je evidentní, že dva mistři, Sundo a Ado, dorazili do Kogurja v roce Kapsul [374] za vlády krále Sosurima, a proto je předchozí záznam správný. Pokud by Ado dorazil do Silly za vlády krále Pičchöa, musel by v Kogurju pobývat přes sto let. Ačkoli se činy a chování velkých mistrů liší od běžných lidí, není to tak vždy a u všech. Dále, počátek Buddhova učení v Sille nemohl být až takto pozdě. Kdyby to bylo v době krále Mičchu, muselo by to být o více než sto let dříve než v roce Kapsul, kdy přišel do Kogurja.

V té době ještě v Kjerim neměli ani kulturu ani znalost etikety. Království nemělo ani ustálené jméno. Jak by tam Ado mohl přijít šířit víru v Buddhovo učení? Také nedává smysl, že by se nezastavil v Kogurju a šel přímo do Silly. I kdyby Buddhovo učení v zemi existovalo a pak bylo potlačeno, jak je možné, že se o něm mezitím nerozšířily žádné zprávy? Jak to, že neznali ani vonné tyčinky?

一何大後。一何大先。揆夫東漸之勢。必始于麗濟而終乎羅則訥祇既與獸林世相接也。阿道之辭麗抵羅。宜在訥祇之世。又

⁵⁷ Samguk ponsa, 三國本史

王女救病。皆傳為阿道之事。則所謂墨胡者非真名也。乃指目之辭。如梁人指達摩為碧眼胡。晉調釋道安為茶道人類也。乃阿道危行避諱。而不言名姓故也。蓋國人隨其所聞。以墨胡阿道二名。分作二人為傳爾。況云阿道儀表似墨胡。則以此可驗其一人也。道寧之序七處。直以創開先後預言之。[1]兩傳失之。故今以沙川尾躋於五次。三千餘月未必盡信書。自訥祇之世抵乎丁未。無慮一百餘年。若曰一千餘月。則殆幾矣。姓我。單名疑贗難詳。

Jak může být jeden záznam takto opožděn a druhý takto napřed? Když se nad tím zamyslíme, šíření Buddhova učení na východ začalo v Kogurju a Päkče a skončilo v Sille. Tím, že období vlády králů Nuldžiho a Sosurima nejsou příliš vzdálena, muselo to rozhodně být za krále Nuldžiho, kdy Ado přišel do Silly z Kogurja. Také vyléčení nemoci princezny je připisováno Adovi. Je tedy možné, že jméno Mukho⁵⁸ nebylo ve skutečnosti opravdovým jménem, ale označením, kterým ho lidé nazývali. Stejně tak lidé v Liang nazývali Bódhidharmu „modrookým barbaram“⁵⁹, lidé v Jin hanlivě nazývali Daoana „prázdným světcem“⁶⁰. Ado při svých nebezpečných cestách pravděpodobně neprozrazoval své pravé jméno. Lidé jej nazývali Mukho a Ado, podle toho jak slyšeli, a proto byl nakonec považován za dvě rozdílné osoby. K tomu byl ještě pokládán za Mukhoa kvůli svému zjevu připomínajícímu

⁵⁸ Černý barbar

⁵⁹ 碧眼胡; Právě i označení 胡子, čín. Huzi, je uváděno jako jedna z „přezdívek“ Bódhidharmy (Gāosēng zhuàn, T 2059.50.386b). Bódhidharma je tradičně považován za zakladatele chanu (zenu) v Číně. Podle tradice pocházel z jižní Indie a do Číny měl být poslán svým mistrem počátkem šestého století n.l.

⁶⁰ 茶道人

černého barbara. [...] Také období tří tisíc měsíců, které předpověděla Torjōng, není důvěryhodné. Mezi králem Nuldži a rokem čōngmi [527] uběhlo něco přes sto let, což odpovídá zhruba tisíci měsícům. Nedá se určit, zda rodové jméno o jediném znaku A bylo skutečné. (SJ, 986c)

Když záznamy shrneme chronologicky, získáme následující: (1) Ado coby nemanželský syn Číňana Wo Juemy (kor. A Kul-my) a Ko To-njōng, ženy z Kogurja. Pokud odečteme 3000 měsíců, tedy 250 let, které předpověděla Adova matka od roku 527, kdy bylo povoleno šířit nauku, dostaneme letopočet 263 n.l., kdy měl Ado odejít z Kogurja do Silly. (2) Za vlády krále Nulčiho (417-458) Mukhodža přicestoval z Kogurja. (3) Za vlády krále Pičchōa (479-500) Ado a tři jeho společníci přišli do domu Morje. Tento Ado byl pozoruhodně podobný Mukhodžovi. (4) Ado přišel do okresu IIsōn 11. dne 3. měsíce roku 527. Takto shrnuto, vidíme tři různé Adoy, kteří přišli do Silly, aby šířili buddhismus. Záznamy o událostech si jsou podobné, ale velmi se liší datace.

Musíme tedy konstatovat, že nevíme, kdo a kdy byl oním prvním věrozněstem, který začal šířit buddhismus v Sille. Uvedené příběhy můžeme považovat za legendy, které se tradovaly mezi lidmi a v různých verzích byly zaznamenány různými kronikáři. Na rozdíl od Kogurja a Päkče, kde byl buddhismus přijat na státní úrovni, šířil se buddhismus v Sille patrně mezi lidem a mniši, kteří prováděli misii, se museli skrývat a svou činnost provádět v tajnosti. Mnichů, kteří pronikali z Kogurja, bylo patrně více, ale tím, že pracovali v tajnosti, nám jejich jména i obsah činnosti zůstaly skryty. Jak Irjōn uvádí výše, obě jména – Ado a Mukhodža – nejsou patrně osobními jmény, ale obecným označením, kterými lidé neznámé mnichy nazývali. V případě Mukhodži respektive Hūkhodži se jednalo o

pojmenování na základě vnějšího vzezření. V případě Adoa se patrně jednalo o zkráceninu z Adosamma, obecného výrazu pro mnicha.⁶¹

III.3. Mniši, kteří odešli hledat Dharmu do Číny

Díky podpoře vládnoucích vrstev se buddhismu ve všech třech zemích dařilo. Mnišská obec se rozrůstala a mniši prahli po nových informacích a učeních. Přirozenou destinací pro ně byla Čína. V této části práce se podíváme na jeden z příběhů o Wǒngwangovi, silském mnichovi, který odešel koncem 6. století do Číny dynastie Sui, kde se zaměřil na studium mahájánových textů, které po návratu do Silly šířil a vyučoval.

III.3.1. Wǒngwang

圓光西學

Wongwangova studia na západě

唐續高僧傳第十三卷載。新羅皇隆寺釋圓光。俗姓朴氏。本住三韓。卞韓辰韓馬韓。光卽辰韓人也。家世海東。祖習綿遠。而神器恢廓。愛染篇章。校獵玄儒。討讎子史。文華騰翥於韓服。博瞻猶愧於中原。遂割略親朋。發憤溟渤。年二十五。乘舶造于金陵。有陳之世。號稱文國。故得諮考先疑。詢猷了義。

。

Ve třináctém svazku *Dalších životopisů velkých mnichů dynastie Tang* je následující záznam.

⁶¹ (Kim 1997, 49-52)

Světské rodové jméno mnicha Wōngwanga z kláštera Hwangnjungsa⁶² bylo Pak. Původně žil ve státech Samhan – Pjōnhan, Činhan, Mahan, ale původem byl ze státu Činhan. Jeho rodina žila v Tonghã a udržovala tradice svých předků. Wōngwang byl šlechtný a miloval studium knih. Výbornou znalostí textů konfucianismu a taoismu, ale i textů historických byl znám po celém Samhan. Přestože jeho vědomosti byly veliké, ve srovnání s věděním Číny se cítil zahanben, a tak opustil svou rodinu a přátele a ve věku dvaceti pěti let nasedl na loď a odjel do Jinlingu.⁶³

V té době v Číně vládla dynastie Chen, a tak byla kultura země na vysoké úrovni. Wōngwang se mohl dotázat na věci, které chtěl vědět, a mohl pochopit jejich význam.

初聽莊嚴旻公弟子講素霽世典。謂理窮神。及聞釋宗。反同腐芥。虛尋名教。實懼生涯。乃上啟陳主。請歸道法。有勅許焉。既爰初落采。即稟具戒。遊歷講肆。具盡嘉謀。領牒微言。不謝光景。故得成實涅槃蘊括心府。三藏釋論遍所披尋。未又投吳之虎山。念定相沿。無忘覺觀。

Nejprve se stal žákem vévody Ming v klášteře Zangyansi. Při studiích tam pochopil, že jeho výtečná znalost světských textů je bezvýznamná jako stéblo trávy. Uvědomil si, že zbytečná snaha o bádání v učení Konfucia byla ve skutečnosti původem všech starostí v jeho životě. Napsal list vládci dynastie Čchen s žádostí, aby mu bylo umožněno nastoupit stezku Buddhova učení, a panovník mu královské povolení udělil. Wōngwang

⁶² Jiné označení pro klášter Hwangnjungsa.

⁶³ Nanjing

tak nastoupil cestu mnišství, obdržel mnišské předpisy, navštěvoval mnohé přednášky a mohl se tak školit ve správných principech, studoval ta nejpropracovanější pojednání a neztrácel čas. Držel v mysli nirvánu tak, jak ji vysvětluje *Satyasiddhi-śāstra*⁶⁴ a studoval texty Tří košů⁶⁵ a jejich výklady od různých mistrů. Později se přesunul na horu Huqiushan v království Wu, kde se věnoval rozvíjení „pravé bdělosti“ a „pravého soustředění“,⁶⁶ nezapomínaje při tom na „rozvažování a analytické myšlení.“⁶⁷

息心之眾。雲結林泉。並以綜涉四含。功流[八定。明善易擬。筒直難虧。深副夙心。遂有終焉之慮。於即頓絕人事。盤遊聖迹。攝想青霄。緬謝終古。時有信士宅居山下。請光出講。固辭不許。苦事邀延。遂從其志。創通成論。未講般若。皆思解佼徹嘉。問飛移。兼。以絢采。織綜詞義。聽者欣欣會其心府。從此因循舊章。開化成任。每法輪一動。輒傾注江湖。雖是異域通傳。而沐道頓除嫌卻。故名望橫流。播于嶺表。披榛負橐而至者。相接如鱗。會隋后御宇。威加南國。曆窮其數。軍入楊都。遂被亂兵。將加刑戮。有大主將望見寺塔火燒。走赴救乏。了無火狀。但見光在塔前被縛將殺。既怪其異。即解

⁶⁴ *Tattvasiddhi-śāstra* (či *Satyasiddhi-śāstra*); autorství je přisuzováno to Harivarmanovi a do čínštiny přeložil Kumārajīva. Scholastický text, který analyzuje všechny faktory kognitivní skutečnosti do 84 typů. Také zavádí pojetí prázdnoty, které je velmi blízké mahájánovému pochopení prázdnoty. Učí dosažení nirvány skrze zničení připoutanosti ke jménům, elementům a prázdnotě. Pojetí prázdnoty v tomto textu je stále ještě analytickou prázdnotou, nikoli prázdnotou jako esenciální vlastností jsoacen, tak jak je tomu u později mahájánových škol.

⁶⁵ Tripitaka

⁶⁶ 7 a 8 bod z osmidílné stezky

⁶⁷ Ranný čínský přepis sanskrtských termínů *vitarka-vicāra*,

而放之。斯臨危達感如此也。

Lidé hledající útěchu se kolem něj v těch lesích a horách shromáždili jako oblaka. Wōngwang analyzoval celé čtyři Āgamy⁶⁸, tím se zdokonalil v praxi osmi meditací⁶⁹, získal správný náhled, a nikdy ani trochu neporušil prostotu a čestnost. Hory, ve kterých žil, souzněly s jeho původní myslí a on se rozhodl strávit tam zbytek života. Rozhodl se rozejít se záležitostmi lidí, vykonat poutě na místa, kde žili a působili světci, odvrátit své myšlenky od světa a úplně se zdát všeho profánního. Jeden z laických věřících, který žil pod horou Huqiu jej navštívil s žádostí, aby vyučoval. Wōngwang nejprve zdvořile odmítl, ale nakonec se podvolil naléhání a začal učit. Nejprve vyučoval *Satyasiddhi-sāstru* a později *Sútru dokonalé moudrosti*.⁷⁰ Jeho myšlenky a výklady byly úžasné. Získal si tím jméno výborného učitele. Je způsob objasňování textů byl tak skvělý, že mu posluchači naslouchali s radostí a byli nesmírně spokojeni.

Od té doby, následuje dřívějších pravidel, vedl cítící bytosti k probuzení. Vzal si za povinnost šířit Učení. Kdykoli roztočil

⁶⁸ čtyři Āgamy, neboli oddíly severního buddhistického kánonu, Skt. *Catur-āgama*. Také psáno jako 四阿笈摩. Jsou to:

1. *Dīrghāgama* dlouhé texty; 長阿含經
2. *Madhyāgama*, střední texty; 中阿含經
3. *Saṃyuktāgama*, smíšené texty, 雜阿含經
4. *Ekōttarāgama*, číselně řazené. 增一阿含經.

⁶⁹ Osm stupňů meditačního pohroužení – čtyři dhyāny (四禪) sféry tvaru (色界), a čtyři beztvará pohroužení (無色定) sféry bez-tvaru (無色界).

⁷⁰ 般若經, *Prajñāpāramitā-sūtra*

„kolo zákona“⁷¹, všichni lidé, tak jako vody řek a jezer plynou z hor dolů, směřovali k Buddhově nauce. Přestože šířil Nauku v cizí zemi, nikdo nepochyboval o Cestě, kterou vyučoval, a on se stal natolik známým, že se o něm doslechli i v jižní Číně. Davy přicházely z dálky přes pole bodláků s uzlíky na zádech a shlukovaly se jako rybí šupiny, aby si vyslechly jeho učení.

V té době císař ze Sui vládl celému světu, jeho moc dosáhla až k Jižnímu království⁷², jehož osud se naplnil. Když armády Sui vstoupili do Yangdu⁷³, Wǒngwang byl zajat jedním z vojáků, a ten se jej chystal zabít. Suiský generál viděl klášterní pagodu a v plamenech a přispěchal, aby ji zachránil. Když ale dorazil na místo, po ohni nebylo ani památky. Uviděl pouze před pagodou klečícího svázaného Wǒngwanga, který měl být právě popraven. Generál se pozastavil nad záhadností situace a nařídil Wǒngwanga okamžitě rozvázat a propustit. Ve chvíli ohrožení vykonal Wǒngwang takovýto zázrak.

光學通吳越。便欲觀化周秦。開皇九年來遊帝宇。值佛法初會。攝論肇興。奉佩文言。振績。微緒。又馳慧解。宣譽京臯。勳業既成。道東須繼。本國遠聞。上啟頻請。有勅厚加勞問。放歸桑梓。光往還累紀。老幼相欣。新羅王金氏面申虔敬仰若聖人。

Wǒngwangovo učení bylo známé v království Wuyue. Wǒngwang se odebral do severních částí Číny, aby se seznámil s kulturou dynastií Zhou a Qin. V devátém roce éry

⁷¹ 法輪, dharma-cakra; „roztočit kolo zákona“ značí vyučovat Buddhovu nauku

⁷² Jižní království zde označuje dynastii Chen (陳)

⁷³ Yangzhou, hlavní město Chen

Kaihuang [589] vstoupil do hlavního města dynastie Sui. V té době, kdy se rodila škola Shenlun⁷⁴, se jeho přednášky založené na hluboké znalosti textů a jejich výborných výkladech těšily velké spokojenosti mezi lidmi a jeho pověst se rychle šířila hlavním městem. Po tomto uznání v Číně pojal úmysl se vrátit do Silly a dále šířit Učení tam. V Sille tuto zprávu dozvěděli a několikrát žádali císaře o povolení pro Wōngwanga vrátit se do Silly. Císař vydal list, kterým velkomyslně a se vši zdvořilostí povolil Wōngwangovi návrat do vlasti. Ten se po mnoha letech vrátil a celý lid, staří i mladí, jej vřele přivítali a král Silly z rodu Kim⁷⁵ jej s přijal s úctou a pohlížel na něj jako na světce.

光性在虛閑。情多汎愛。言常含笑。愠結不形。而賤表啟書。往還國命。並出自胸襟。一隅傾奉。皆委以治方。詢之道化。事異錦衣。請同[4]觀國。乘機敷訓。垂範于今。年齒既高。乘輿入內。衣服藥食。並王手自營。不許佐助。用希專福。其感敬為此類也。將終之前。王親執慰囑累遺法。兼濟民斯為說。徵祥被于海曲。

Wōngwang byl skromný, s širokým srdcem, miloval všech ny lidi bez rozdílu, Když hovořil, vždy se usmíval, nikdy se u něho neprojevil sebemenší náznak hněvu. Korespondence s čínským císařským dvorem a diplomatické dopisy vůbec vycházely z jeho mysli. Celá země jej

⁷⁴ Škola vznikající v kolem *vijñapti-mātratātových* textů v šestém století n.l. Základem byl Paramārthúv překlad Vasubandhuova komentáře *Mahāyāna-saṃgraha-śāstra*. Škola byla později pohlcena Xuanzangovou školou Faxiang.

⁷⁵ Král Činpchjōng

respektovala a král se s ním radil v otázkách vládnutí a pověřil jej šířením Učení v celé zemi.

Wōngwang nebyl nějakým úředníkem, který by oblékal šaty z hedvábí. Dvoru poskytoval cenné rady, neboť při své cestě do Číny viděl věci, tak jak skutečně jsou. Vyučoval, kdykoli k tomu měl příležitost a byl vždy pro lidi dobrým příkladem. Když byl již v pokročilém věku přijel do královského paláce na voze. Král pro něj připravil šaty, léky a jídlo. Svým dvořanům zakázal Wōngwangovi pomoci a sám se tohoto úkolu ujal, aby tak získal zásluhy. Až do takové míry byl Wōngwang ctěn a uznáván. Před smrtí jej [král]??? uchopil za ruku, těšil ho a ptal se jej na způsob, jak pomoci lidu od trápení. Mistr mu odkryl dobrá a špatná znamení pro osud země a jeho soucit dosáhl až k nejzazším koutům moří.

以彼建福五十八年少覺不忝。經于七日遺誠清切。端坐終于所住皇隆寺中。春秋九十有九。即唐貞觀四年也(宜云十四年)當終之時。寺東北虛中音樂滿空。異香充院。道俗悲慶。知其靈感。遂葬于郊外。國給羽儀。葬具同於王禮。

V padesátém osmém roce éry Kōnbok [640]⁷⁶ království Sil la se Wōngwangovi udělalo zle a poté, co uplynulo sedm dní, zemřel v klášteře Hwangnjongsa, ve kterém pobýval. Zemřel vsedě ve vzpřímené poloze. Bylo to ve čtvrtém roce Zhenguana z dynastie Tang (správně by mělo být uvedeno ve čtrnáctém roce) a Wōngwangovi bylo devadesát devět let. Ve chvíli smrti se prázdnota severovýchodní části kláštera

⁷⁶ Éra Kōnbok označuje vládu krále Činpchjōnga. Její délka byla pouze 49 let, jedná se o chybu v dataci.

naplnila hudbou, klášter vyplnila zvláštní vůně. Mniši a laici, ač truchlíce, rozpoznali důležitost události. Konečně byl pohřben. Pohřební rituály a předměty byly stejné jako při královském pohřbu.

後有俗人兒胎死者。彼土諺云。當於有福人墓埋之。種胤不絕。乃私瘞於墳側。當日震。此胎屍擲于塋外。由此不懷。敬者率崇仰焉。

Později se vyskytla jedna žena, která porodila mrtvý plod. V té době se v těch končinách tradovalo, že „pokud se mrtvý plod pochová vedle hrobu osoby s mnoha zásluhami, nebude přerušena linie potomků rodu“. Pohřbila jej tajně vedle Wōngwangova hrobu. V tu chvíli udeřil do hrobu blesk tak, že tělo z hrobu vyletělo. Po této události, jej začali respektovat i ti, co tak do té doby nečinili. (SJ, 1001c-1002b)

III.3.2. Čadžang

Druhým mnichem, kterého si v této části práce představíme, byl taktéž sillský mnich, Čadžang, který pocházel ze šlechtické rodiny a do Číny, tentokrát již tangské, odešel asi čtyřicet let po Wōngwangovi. Čadžang patřil k vinajové škole a on sám je archetypem vinajového mnicha. Mnicha, který klade velký důraz na správné dodržování klášterní disciplíny.

Obr. 4 Čína dynastie Tang, rok 700 n.l.

慈藏定律

Čadžang ustavuje Vinaju⁷⁷

大德慈藏金氏本。辰韓真骨蘇判茂林之子。其父歷官清要。絕無後胤。乃歸心三寶。造于千部觀音。希生一息。祝曰。若生男子。捨作法海津梁。母忽夢星墜入懷。因有娠。及誕。與釋尊同日。名善宗郎。

⁷⁷ 律, kor. jul, skt. vinaya. Termín pro soubor pravidel pro Buddhovy následovníky, jak mnichy, tak laiky. Jejich aplikace a interpretace se mezi jednotlivými a školami a tradicemi významně liší. Dodržování těchto pravidel jednak pomáhá udržovat mniškou obec v jednotě a chodu, a jednak pomáhá jedinci neodchýlit se od správné cesty. Jedná se tedy spíše o návod, než o striktní pravidla, která je nutno dodržovat pro pravidla sama proto, že je nařídil učitel nebo bůh. Charakter buddhistických pravidel je, nadneseně řečeno, blíže pravidlům bezpečnosti práce, než např. křesťanskému Desateru či dokonce židovskému systému košer. Pravidla vinaji jsou velmi podrobně rozpracována a vysvětlena na různých situacích. Důležitost vinaji v historii buddhismu dokazuje několik faktů. V první řadě je vinaji vyčleněn jeden koš ze tří košů Tripitaky. Kdykoli docházelo k rozkolům v mnišské obci, jednalo se o vinajové, nikoli filozofické spory.

Rodové jméno nejctnostnějšího⁷⁸ Čidžanga bylo Kim a byl synem Murima, úředníka hodnosti Sopchan⁷⁹, příslušníka činhanského čingol.⁸⁰ Jeho otec byl vysokým dvorským úředníkem, který ale neměl syna. Obrátil svou mysl ke Třem klenotům a modlil se k tisícíruké Kwanům⁸¹ slibuje: „Pokud budu mít syna, vzdám se ho a učiním jej mostem přes moře Dharmy.“⁸² Jedné noci měla jeho žena sen, ve kterém se z nebes do jejích řader snesla hvězda. Hned na to pocítila příznaky těhotenství a následně porodila v den Buddhových narozenin syna. Proto byl pojmenován Sōndžongnang.⁸³

神志澄觀。文思日贍。而無染世趣。早喪二親。轉厭塵譁。捐妻息。捨田園為[3]亢寧寺。獨處幽險。不避狼虎。修枯骨觀。微或倦弊。乃作小室。周障荊棘。裸坐其中。動輒箴刺。頭懸在梁。以祛昏暝。適台輔有闕。門閥當議。累徵不赴。王乃勅曰。不就斬之。藏聞之曰。吾寧一日持戒而死。不願百年破戒

⁷⁸ 大德, nejctnostnější, ctihodný, požehnaný – termín vyjadřující úctu Buddhovi či mnichům. Zejména v textech abhidharmy a vinaji.

⁷⁹ 蘇判, také Čapčchan 迺滄 (viz Obr. 5 Přehled úřednických stupňů a jejich přístupnost podle systému kostí)

⁸⁰ Pravá kost. V Sille byl používán tzv. systém kostí (kor. kolpchum čedo, 骨品制度), který sloužil k rozdělení společnosti a zejména různých vrstev šlechty na principu jejich pokrevní blízkosti k trůnu. Na tomto základě bylo pak příslušníkům jednotlivých kostí umožněno zaujímat úřednické posty. Příslušnost ke kosti neovlivňovala pouze možnost zaujímat posty a uzavírat sňatky, ale i velikost bydlení atd. Také viz pozn. 79.

⁸¹ Bóhhisattva soucitu, který ve východní Asii „na sebe vzal“ ženskou podobu. Muži i ženy se k ní modlí v případech problémů s otěhotněním.

⁸² 法海津梁,

⁸³ 善宗郎,

而生。事聞。上許令出家。乃深隱岩叢。糧粒不恤。時有異禽。舍果來供。就手而喰。俄夢天人來授五戒。方始出谷。鄉邑士女。爭來受戒。

Čadžang byl člověkem jasného ducha a byl moudrý. Zdokonaloval se ve studiu textů a psal pěkným stylem, přičemž pro světské záležitosti neměl žádné pochopení. Rodiče ztratil ještě v mládí. Ještě více rozladěn světským složitostmi světského života, opustil svou ženu a děti, svůj majetek použil na založení kláštera Wönnjōngsa.⁸⁴ Žil osamělým životem v hlubokých horách a nebál se ani vlčích smeček ani tygrů. Cvičil se v meditaci nad kostmi.⁸⁵ Pro boj s únavou a leností si zařídil malou celou obloženou trním, do jejíhož středu usedal nahý a nechával se popíchat při každém pohybu. Hlavu si poutal k střešnímu trámu a bojoval tak s únavou.

Office Ranks									
1. Ibeolchan 이별찬 伊伐餐									
2. Icheokchan 이척찬 伊尺餐									
3. Japchan 집찬									
4. Pajinchan 파진찬 波珍餐									
5. Daeachan 대아찬 大阿餐									
6. Achan 아찬 阿餐									
7. Ilgilchan 일길찬 一吉餐									
8. Sachan 사찬 沙餐									
9. Geupbeolchan 급별찬 級伐餐									
10. Daenama 대나마 大奈麻									
11. Nama 나마 奈麻									
12. Daesa(ji) 대사(지) 大舍(知)									
13. Saji 사지 舍知									
14. Gilsa 길사 吉士									
15. Daeo(ji) 대오(지) 大鳥(知)									
16. So'o (ji) 소오(지) 小鳥(知)									
17. Jowí 조위 造位									
	Yeong 령 승 (chief of a ministry)	Gyeong 경 卿 (vice minister)	Daesa 대사 大舍	Saji 사지 舍知	Sa 사 史	True Bone (jingol)진골 眞骨	Head Rank 6 (yukdupum) 육두품 六頭品	Head Rank 5 (odupum) 오두품 五頭品	Head Rank 4 (sadupum) 사두품 四頭品
	Posts (in the ministries)					Bone-rank Grades			
Office/Post attainable									

Obr. 5 Přehled úřednických stupňů a jejich přístupnost podle systému kostí

⁸⁴ 元寧寺

⁸⁵ 枯骨觀, jedna z tradičních meditačních či kontemplačních metod zaměřených na pomíjivost lidské existence. Jako pomůcka slouží kosti mrtvého člověka.

Když se uvolnilo úřednické místo na královském dvoře, Čadžang byl opakovaně povolován, aby se jej vzhledem ke svému původu ujal. Neustále úkol odmítal, až dal panovník doručit královský rozkaz. „Pokud se nedostavíš, budeš st'at.“ Když to Čadžang slyšel, odpověděl: „Raději budu jeden den dodržovat vinaju a zemřu, než ji porušit a žít sto let.“ Když král slyšel Čadžangovu odpověď, dovolil mu odejít do bezdomoví. Tak žil Čadžang v odloučení hluboko mezi skalami v horách, a nikdo mu nenosil nic k jídlu. Byl by zemřel hlady, ale jednoho dne se objevil zvláštní pták, který mu v zobáku nosil ovoce. Později ho ve snu navštívily božské bytosti⁸⁶, které mu vyložily pět předpisů.⁸⁷ Po tomto snu se Čadžang poprvé odebral dolů do údolí, kázal [tato pravidla] a několik z žen? je přijalo.⁸⁸

藏自嘆邊生西希大化。以仁平三年丙申歲(即貞觀十年也)受勅。與門人僧實等十餘輩西入唐。謁清涼山。山有曼殊大聖塑相。彼國相傳云。帝釋天將工來彫也。藏於像前禱祈冥感。夢像摩頂授梵偈。覺而未解。及旦有異僧來釋云(已出皇龍塔篇)又曰。雖學萬教。未有過此文。以袈裟舍利等付之而滅(藏公初匿之。故唐僧傳不載)藏知己蒙聖勅。乃下北臺。抵大和池入京師。

⁸⁶ 天人, nebo také 天衆. Obyvatelé nebes. Brahma, Indra a další.

⁸⁷ 五戒, Skt. pañca-śīla, pět základních pravidel buddhistické morálky, které dodržují buddhističtí věřící – laici. (1) zdržení se zabíjení (2) zdržení se krádeže (3) zdržení se nesprávného sexuálního chování, (4) zdržení se lži, (5) zdržení se konzumace alkoholu.

⁸⁸ 受戒, přijmout pravidla. Přijmout některou ze skupin pravidel, ať již se jedná o laické, pravidla noviců či plně ordinovaných mnichů. V tomto případě se termín vztahuje na výše zmíněna laická pravidla.

Mistr Čadžang litoval, že se narodil v tak odlehlé zemi a rozhodl se odejít na Západ⁸⁹ rozšířit své vědění. V roce Pjõngsin [636], třetím roce éry Inpchjõng⁹⁰ (desátého roku éry Zhenguan)⁹¹ obdržel královský edikt a odešel do Tang na západě společně s desetičlenným doprovodem v němž byl i jeho žák, mnich Sil. Navštívili pohoří Qinglianshan⁹² s hliněnou sochou bódhisattvy Mañjuśrīho.⁹³ Podle místní legendy sám Indra⁹⁴ seslal řemeslníky, kteří ji zhotovili. Když se mistr Čadžang modlil a meditoval, ve snu⁹⁵ mu socha pohládila čelo a řekla mu verš v sanskrtu. Když se probudil, verši nerozuměl. Dalšího dne ráno se před ním objevil zvláštní mnich, verš mu vyložil a pravil „I kdybys prostudoval deset tisíc⁹⁶ učení, žádné nepřekoná tento verš.“ Nato mu dal mnišské roucho⁹⁷ a śarī^{98a} zmizel. Čadžang pochopil, že verš

⁸⁹ Tj. do Číny

⁹⁰ Éra královny Sõndok, 632-647

⁹¹ 627-649, vláda císaře Taizonga, druhého císaře z dynastie Tang.

⁹² 清凉山, známější pod názvem Wutaishan (五台山). Je „domovem“ bódhisattvy moudrosti, Mañjuśrīho. Název hory vychází z jejího nezvyklého tvaru, má pět vrcholů, z nichž severní (Beitai) je nevyšším bodem v severní Číně. Věří se, že se Mañjuśrī na hoře zjevuje, bere na sebe podobu poutníků, mnichů nebo nejčastěji barevných mraků.

⁹³ 曼殊大聖

⁹⁴ 帝釋天, skt. Śakra Devānām-Indra, v indickém náboženství bůh nebes, který bojuje s démony svým hromoklínem (vajra). V buddhistickém systému má podobně jako ostatní bohové roli ochránce víry.

⁹⁵ V textu je uvedeno 夢, jednalo se patrně u určitou formu meditačního pohroužení či transu.

⁹⁶ 萬, v dálněvýchodním kontextu je deset tisíc číslem plnosti, znamená tedy „vše, všechna“

⁹⁷ 袈裟, čín. jiāshā, kor. kasa, ze skt. *kāṣāya*

⁹⁸ 舍利, kor. sari, śarī v sanskrtu znamená tělo. Ostatky po kremaci Buddhy nebo duchovně pokročilé osoby, nejčastěji velkého mnicha.

je předpovědí jeho vlastního dosažení buddhovství, sešel dolů z vrcholu Beitai⁹⁹, prošel kolem jezírka Taihe¹⁰⁰, aby nakonec došel do hlavního města dynastie Tang.

太宗勅使慰撫。安置勝光別院。寵賜頻厚。藏嫌其繁。擁啟表入終南雲際寺之東嶧。架崑為室。居三年。人神受戒。靈應日錯。辭煩不載。既而再入京。又蒙勅慰。賜絹二百疋。用資衣費。

Císař Taizong vyslal posla, aby se ujistil, že je v pořádku, a aby jej uvedl do chrámu Shengguan.¹⁰¹ Císař mu projevovav zvláštní náklonnost, obdaroval jej různými dary. Čadžang neměl rád přehnané formality a napsal císaři zdvořilý dopis, ve kterých je odmítl. Zbudoval si poustevnu pod skálou v pohoří Zhongnanshan na východ od kláštera Yunjisi. Žil tam tři roky, během nichž lidé i bohové¹⁰² přijímali předpisy¹⁰³ a konal různé zázraky. Jejich obsah je únavný, a tak jimi nebudu čtenáře obtěžovat. Když se vrátil do hlavního města, císař opět nechal posla, aby se mu postaral o pohodlí, a obdaroval jej dvěma sty štučky hedvábí na pořízení šatů.

貞觀十七年癸卯。本國善德王上表乞還。詔許引入宮。賜絹一領。雜綵五百端。東宮亦賜二百端。又多禮貺。藏以本朝經像未充。乞齋藏經一部。洎諸幡幢花蓋。堪為福利者皆載之。

⁹⁹ Viz pozn. 92

¹⁰⁰ 太和池

¹⁰¹ 勝光別院

¹⁰² 神, bůh nebo duch

¹⁰³ Viz pozn. 87

V roce Kjemo [643], sedmnáctém roce éry Zhenguan, poslala sillská královna Söndök císaři dopis žádající povolení k návratu Čadžanga do vlasti. Taizong povolení udělil, povolal Čadžanga do císařského paláce, věnoval mu hedvábné šaty a pět set štůčků barveného brokátu. Také korunní princ mu věnoval dvě stě štůčků hedvábí a další dary. Když tangskému dvoru sdělil, že v jeho rodné vlasti je nedostatek sůter a obrazů Buddhy, dostal s sebou jeden výtisk *Buddhistického kánonu*¹⁰⁴, vlajky, slunečníky¹⁰⁵ a další předměty přinášející štěstí.¹⁰⁶

既至。泊舉國欣迎。命住芬皇寺(唐傳作王芬)給侍稠渥一夏。請至宮中講大乘論。又於皇龍寺演菩薩戒本七日七夜。天降甘[4]澍。雲霧暗靄。覆所講堂。四眾咸服其異。朝廷議曰。佛教東漸。雖百千齡。其於住持修奉。軌儀闕如也。非夫綱。理無以肅清。啟勅藏為大國統。

Když se vrátil do vlasti, celá země jej vítala a královna mu přidělila místo v klášteře Punhwangsa, společně s tím dostával penzi a byli mu přiděleni pomocníci. Jednoho léta byl pozván do královského paláce, aby učil *Abdhidharmu mahájány*.¹⁰⁷ Když po sedm dní a sedm nocí v klášteře

¹⁰⁴ (大)藏經, Soubor buddhistických textů obsahujících sůtry, šāstry, komentáře, texty vinaji, historické texty, životopisy ad.

¹⁰⁵ 幡幢,花蓋. Vlajky a slunečníky používané při buddhistických rituálech, zejména při obřadním přenášení buddhistických textů.

¹⁰⁶ Nebo zásluhy v buddhistickém smyslu. Viz pozn. 31

¹⁰⁷ 大乘論, souborný název pro texty mahájánové metafyziky. V čínském kánonu termín označuje takové texty jako *Šest pojednání školy Sarvāstivāda* (六足論), Nāgārjunovu

Hwangnjongsa vyučoval *Pravidla bódhisattvů*¹⁰⁸ začal přšet sladký déšť a mraky a mlha zakryly přednáškový sál. Všechny čtyři stavy¹⁰⁹, které to viděly, obdivovaly jeho mystické schopnosti.

Na královském dvoře se disputovalo. „Je tomu dlouho, co bylo Buddhovo učení u nás přijato, ale naše země stále postrádá pravidla, kterými by se řídili opati. Pokud toto nesjednotíme, nemůžeme tomu vládnout a nastolit pořádek.“ Královna vydala edikt, kterým byl Čadžang jmenován *täguktchongem*¹¹⁰ a normy ohledně mnichů a

Mahāprajñāpāramitā-sāstru, Daśabhūmika-vibhāṣu a Madhyamaka-sāstru, Vasubandhuovu Daśabhūmikabhāṣy ad.

¹⁰⁸ 菩薩戒本, skt. *Bodhisattva-prātimokṣa*. Původní výraz *prātimokṣa*, (dosl. osvobození od utrpení) označuje soubor vinajových předpisů, které musejí mniši a mnišky dodržovat. Tento název označuje tři rozdílná díla.

(1) Text přeložený Xuanzangem, obsahuje úryvky z *Yogācārabhūmi-sāstry*, jednoho ze základních textů školy Yogācāra, které se týkají disciplíny bódhisattvů. V Číně je autorství textu přisuzováno Maitréjovi, pololegendárnímu zakladateli této školy. O tento text se s největší pravděpodobností nejedná, neboť jeho překlad do čínštiny je datován rokem 649. V době, kdy Čadžang opouštěl Čínu, byl Xuanzang ještě na své cestě v Indii.

(2) Text sepsaný Maitréjou a přeložený Dharmakṣemou ze severního Liang v letech 414-421. Text vysvětluje mahájánové předpisy.

(3) Text přeložený Kumārajīvou v období pozdní Qin. Obsahuje předpisy z druhé části Sútry Brahmovy sítě (梵網經). Tento druhý svazek sútry byl ve Východní Asii velmi populární a normativní pro tvorbu mahájánové vinaji. Domníváme se, že se pravděpodobně jednalo o tento text. Také Wonhjö (viz str. 28) se této sítě věnuje ve spisu *Pömmangkjöng posalkjebon sagi* (梵網經菩薩戒本私記).

¹⁰⁹ 四衆, čtyři stavy či třídy (skt. *varga*) následovníků Buddhova učení. V sanskrtu *bhikṣu*, *bhikṣuṇī*, *upāsaka* and *upāsikā*, tedy mniši, mnišky, laici a laičky.

¹¹⁰ 大國統,

mnišek byly svěřeny úřadu sūngtchonga.¹¹¹ [...]

勇激弘通令僧尼五部。各增舊學。半月說戒。冬春總試。令知持犯。置員管維持之。又遣巡使歷檢外寺。[6]誠礪僧失。嚴飾經像。為恒式。一代護法於斯盛矣。如夫子自衛返魯。樂正雅頌各得其宜。當此之際。國中之人。受戒奉佛。十室八九。祝髮請度。歲月增至。

Když se Čadžangovi naskytla takováto příležitost, cítil se povzbuzen šířit dále Buddhovo učení. Aby zvýšil vzdělanost mnichů a mnišek všech pěti „diecézí“ království, vytvořil pravidlo, že se každé dva týdny budou konat školení vinaji a na jaře a na podzim se budou skládat zkoušky. Takto budou mniši schopni rozlišit, co je a co není překročení předpisů. Za účelem provedení těchto pravidel vytvořil úřad. Úředníci navštěvovali kláštery mimo hlavní město, kontrolovali a trestali přestupky. Nabádali je k udržování textů a obrazů. Díky takto vytvořeným pravidlům byla Buddhova nauka v té době nejvíce ochraňována a dařilo se jí. Bylo to, jako když se Konfucius vrátil z Wei do Lu, aby znovu vzkřísil formy Ya a Song.¹¹² V té době osm až devět domácností z deseti přijalo předpisy¹¹³ a pěstovaly Buddhovu nauku. Počet těch, kteří si oholili hlavu a rozhodli se stát mnichy, postupně rostl.

¹¹¹ Administrativní úřad, poprvé zřízen v Číně v období Severní Wei, pověřující osobu odpovědností za záležitosti mnichů a mnišek v zemi.

¹¹² Dva z žánrů obsažených v *Knize písní* (詩經). 雅 a 頌. ya jsou slavnostní písně zpívané při dvorských slavnostech, song jsou hymny a chvalozpěvy zpívané při obřadech oběti bohům nebo předkům královského domu.

¹¹³ Tj. stalo se buddhisty. Viz pozn. 88

乃創通度寺。築戒壇以度四來(戒壇事已出上)又改營生緣里第元寧寺。設落成會。講雜花萬偈。感五十二女。現身證聽。使門人植樹如其數。以旌厥異。因號知識樹。嘗以邦國服章不同諸夏。舉議於朝。簽允曰臧。乃以真德王三年己酉。始服中朝衣冠。明年庚戌又奉正朔。始行永徽號。自後每有朝覲。列在上蕃。藏之功也。暮年謝辭京輦於江陵郡(今冥州也)創水多寺居焉。

Proto byl založen klášter Tchongdosa¹¹⁴ s oltářem pro přijímání předpisů¹¹⁵, aby přijal zájemce ze všech koutů země. Čadžang také nechal svůj rodný dům přestavět na klášter Wönnjōngsa a u příležitosti dokončení měl kázání o deseti tisících verších *Avataṃsaka-sūtry*.¹¹⁶ Padesát dvě nebeských dívek bylo jeho učením pohnuto tak, že na sebe vzaly fyzickou podobu a přišly si kázání vyslechnout. Mistr nechal své žáky zasadit stromy v upomínku na tento zázrak a stromy nazval „stromy vědomostí“.

Také navrhl královskému dvoru přijmout dvorské šaty čínského dvora. Jeho návrh byl přijat. V roce Kiju [649], třetím roce vlády královny Čindök¹¹⁷, královna a celý dvůr poprvé oblékli čínské šaty a klobouky. V následujícím roce Kjōngsul se začal používat čínský kalendář a události byly od té doby datovány podle éru [Tangských císařů] počínaje érou Yonghui.¹¹⁸ Od té doby měl sillský vyslanec u čínského dvora pozici prvního mezi vazalskými národy. Toto může být

¹¹⁴ 通度寺, klášter ležící severně od dnešního Pusanu.

¹¹⁵ 戒壇, oltář, u kterého novic přijímá předpisy.

¹¹⁶ 雜花經, jiný název pro 華嚴經, *Avataṃsaka-sūtra*. Jedna z nejdůležitějších sůter východoasijského buddhismu.

¹¹⁷ 28. vládkyně Silly, vládla od roku 647 do roku 654.

¹¹⁸ 永徽, 650-655, první éra císaře Gao Zhonga.

považováno za Čadžangovu zásluhu. Na sklonku života dal Čadžang sbohem hlavnímu městu a odešel do okresu Kangnŭng (dnešní Mjŏngdžu), kde založil klášter Sudasa, aby v něm dožil.

復夢真僧狀北臺所見。來告曰。明日見汝於大松汀。驚悸而起。早行而松汀。果感文殊來格。諮詢法要。乃曰。重期於太伯葛蟠地。遂隱不現(松汀至今不生荊刺。亦不棲鷹鷲之類云)藏往太伯山尋之。見巨蟒蟠結樹下。謂侍者曰。此所謂葛蟠地。乃創石南院(今淨岩寺)以候聖降。粵有老居士。方袍繼纒。荷葛箕。盛死狗兒來。謂侍者曰。欲見慈藏來爾。門者曰。自奉山箒未見忤犯吾師諱者。汝何人斯爾狂言乎。居士曰。但告汝師。遂入告。藏不之覺曰。殆狂者耶。門人出詬逐之。居士曰。歸歟歸歟有我相者焉得見我。乃倒箕拂之。狗變為師子寶座。陞坐放光而去。藏聞之。方具威儀。尋光而趨登南嶺。已杳然不及。遂殞□而卒。荼毘安骨於石穴中。

Jedné noci se mu ve snu zjevil zvláštní mnich, podobný tomu, kterého potkal Beitai a řekl: „Zítř se uvidíme v Täsongdžongu.“ Čadžang se překvapen probudil a časně vyrazil do Songdžongu, kde se mu zjevil Mañjuśrī. Mistr se jej dotázal ohledně ceremonie a [bódhisattva] odpověděl. „Znovu se sejdem v Kalbandži v Tchäbäksanu.“ (Říká se, že na tom místě od té doby do dneška nerostou rostliny s trny, ani tam nehnízdí ptáci.) Čadžang vystoupal na Tchäbäksan, kde našel velkého hada stočeného pod stromem, a řekl svému doprovodu, „Zde je Kalbandži.“ Zbudoval tam klášter Songnamwŏn (dnešní Čöngamsa) a čekal na příchod velkého

světce. Jednoho dne se objevil starý věřící¹¹⁹ v omšelých šatech a v košíku z marantového proutí¹²⁰ měl mrtvé štěně. Přišel k jednomu z Čadžangových sluhů a řekl: „Přišel jsem za Čadžangem.“ „Od té doby, co mistrovi sloužím, jsem ještě nezažil, aby o něm někdo mluvil jménem! Kdo jsi, že se takhle nezdvorně chováš?“ řekl sluha. „Ty jen běž a řekni svému mistrovi, že jsem tu!“ řekl věřící.

Sluha vešel dovnitř a oznámil to Čadžangovi, ten nic nepochopil a řekl: „To bude asi nějaký blázen.“ Sluha vyšel ven a nadávkami muže vyháněl. „Odcházím! Odcházím! Jak by mě mohl někdo s takovým egem¹²¹ poznat?“ zvolal muž a obrátil košík dnem vzhůru. Mrtvé štěně se proměnilo ve lva na trůnu, muž na něj nasedl a nechávaje za sebou světelnou stopu, zmizeli. Když to Čadžang uslyšel, spěchal co nejrychleji za světlem až k jižnímu průsmyku. Bylo ale příliš pozdě, už byli pryč. Čadžangův život na tomto místě skončil. Jeho tělo bylo spáleno¹²² a ostatky pohřbeny v jeskyni.

凡藏之締構寺塔十有餘所。每一興造必有異祥。故蒲塞供填市。不日而成。藏之道具布襪。并[12]太和龍所獻木鴨枕。與釋尊由衣等。合在通度寺。又嶺陽縣(今彥陽)有鴨遊寺。枕鴨嘗於此現異。故名之。又有釋圓勝者。先藏西學。而同還桑梓。助弘

¹¹⁹ 居士, kor. kōsa. Výraz má v různém kontextu různý význam, ale v tomto případě se jedná o buddhistického věřícího, laika mužského pohlaví. Termín označuje aktivního věřícího, který se věnuje pěstování Buddhovy nauky „doma“, jako „hospodář“ (在家者, skt. gr̥hin, kor. čadžaga), nikoli jako mnich.

¹²⁰ Kor. čchik (菰), *Maranta arundinacea*

¹²¹ 我相, představa o já. Prvotní překážka na cestě k probuzení. Iluze trvalého a neměnného já vytvořená špatným pochopením věcí a připoutanost k takovému já.

¹²² 茶毗, kor. tabi ze skt. jhāpeti. Kremace, zejména mnicha nebo mnišky.

律部云。

Čadžang během svého života založil více než deset klášterů a pagod. Při každé stavbě se vyskytla příznivá znamení, která přitahovala věřící¹²³ s dary.¹²⁴ Díky tomu byly stavby vždy dokončeny v krátkém čase. Nástroje, oblečení, ponožky a také dřevěný polštář s vyřezávanými kachnami a Buddhovo roucho¹²⁵, kterými byl obdarován drakem z jezírka Taihe, jsou uloženy v klášteře Tchongdosa. V Hönjangu (dnešním Ōnjangu) je klášter Amnjusa (klášter „kachního plutí“)¹²⁶, který dostal jméno kvůli zázrakům spojeným s vyřezávaným polštářem, které se tam odehrály.

Mnich jménem Wönsüng odešel do Číny dříve než Čadžang, domů¹²⁷ se ovšem vrátili společně, aby Čadžangovi pomohl šířit vinaju. (SJ, 1005a-1006)

Shrneme-li Čadžangův život a jeho úspěchy, vidíme, že přísně dodržoval klášterní disciplínu, byl úspěšným a vyhledávaným učitelem jak v Číně, tak po návratu doma v Sille. Díky důrazu na dodržování klášterní disciplíny získal místo tchäguktchonga, čímž napomohl uspořádání mnišské obce a zvýšení prestiže mnichů a mnišek. Kromě toho měl

¹²³ 蒲塞, kor. pchosäk, transliterace sanskrtského upāsaka, laik. Viz pozn. 109.

¹²⁴ 供, viz pozn. 37

¹²⁵ 釋尊由衣, 釋尊: zkrácenina z 釋迦世尊, kor. Sökka sedžon, skt. Śākyamuni, ctěný světy. 由衣, zde se jedná o tiskovou chybu. Mělo by být uvedeno: 田衣 (kor. čönüi), sešíváné roucho. Mniši v raném období si vyráběli šaty sešíváním ze starých kusů látky nalezených na smetišti. Mnišská kasa je dodnes na upomínku této tradice sešívána ze čtvercových kusů látky, připomínajících čtvercové dělení polí-田.

¹²⁶ 鴨遊寺

¹²⁷ 桑梓, moruše a ořech. Výraz pro rodný dům či rodiště.

evidentně silný vliv na laiky, kteří se pod jeho vedením stávali oddanými buddhisty. Také vybudoval a rozšířil několik klášterů a poustev.

Na jeho příběhu je zajímavá závěrečná epizoda se starcem s mrtvým štěnětem. Domníváme se, že je možné tento příběh interpretovat jako určité „popíchnutí“ mnichů, kteří pro přílišnou připoutanost k pravidlům či své vlastní praxi zapomínají na pravý účel praxe. Je zvláštní, že takto úspěšný, moudrý a pokročilý mnich nepoznal, že se jedná o bódhisattvu moudrosti, na jehož příchod byl předem upozorněn. Přestože se celý život neodchýlil od pravidel a směřoval k dosažení moudrosti, tato jako by mu celý život utíkala a i v momentě smrti jí nebyl schopen dosáhnout. Jeden ze základních posunů, kterého musí člověk na stezce k probuzení docílit, je zbavení se připoutanosti jak k iluzi ega, tak ke všemu ostatnímu, včetně samotné snahy o probuzení. Ačkoli se jedná o pouhou spekulaci, je třeba si připomenout, že Irjōn byl sōnovým mnichem a že v sōnu je takové zbavení se připoutanosti zdůrazňováno a prožíváno více než kde jinde.

III.4. Mniši, kteří odešli hledat Dharmu do Indie

III.4.1. Āryavarman

廣函求法高僧傳云。釋阿離那跋摩新羅人也。初希王教。早入中華。思觀聖蹤。勇銳彌增。以貞觀年中離長安。到五天住那蘭陀寺。多閱律論抄寫具英痛矣歸心所期不遂。忽於寺中無常。齡七十餘。

V Životopisech velkých mnichů, kteří odešli

Obr. 6 Poloha klášterní univerzity Nālandā

*hledat Dharmu*¹²⁸ je v sekci pod znakem Guang¹²⁹ následující záznam: Sök Arina byl Sillan. Odešel nejprve do Číny hledat pravé učení, tam se rozhodl jít po stopách velkých mistrů. Proto v době éry Zhenguan¹³⁰ opustil Changan a vydal se do pěti indických království, pobýval v klášteře Nālandā¹³¹, kde se věnoval studiu vinajapitaky¹³² a abhidharmapitaky¹³³ a jejich přepisování. Přestože se toužil vrátit do své rodné země, přání se mu nevyplnilo, neboť náhle zemřel. Bylo mu přes sedmdesát let.

Kakhun v HKD, spíše než věcné informace podává charakteristiku Āryāvarmanovy osobnosti a potvrzuje jeho pobyt v Nālandě.

釋阿離耶跋摩。神智獨悟。形貌異倫。始自新羅入于中國。尋師請益。無遠不參。瞰憩冥壑。凌臨諸天。非惟規範當時。亦欲陶津來世。志切遊觀。不殫遊遊。遂求法於西竺。乃遐登於

¹²⁸ Celým názvem 大唐西域求法高僧傳, čín. Dà táng xīyù qiúfǎ gāosēng zhuàn *Životopisy velkých mnichů, kteří odešli za velkých Tangů hledat Dharmu do Indie*. Spis sepsaný Yijingem v roce 691. Soubor životopisů čínských a korejských mnichů, kteří odešli studovat nebo získat spisy do Indie. Tento spis pokrývá prvních sedmdesát let dynastie Tang a zahrnuje životopisy šedesáti mnichů. Dále QFGSZ.

¹²⁹ Způsob katalogizace Tripitaky. Oddíly jsou označeny čínskými znaky.

¹³⁰ 貞觀, 627-649, období vlády císaře Taizonga, druhého císaře z dynastie Tang.

¹³¹ 那爛陀寺, Nālanda-saṃghārāma, patrně nejvýznamnější klášter a klášterní univerzita. Centrum buddhistických studií po několik století. Ve Východní Asii známé díky cestopisu mnicha Xuanzanga, který v klášteře pobýval za dynastie Tang. Klášter se nacházel sedm mil severně od Rājagṛhy, na místě dnešního Baragaonu. Byl založen králem Śākṛādityou z Guptovské dynastie a zničen ve 14. století.

¹³² 律藏, soubor textů k morálce a mnišské disciplíně

¹³³ 論藏, soubor textů buddhistické filozofie

葱嶺。搜奇討勝。歷見聖蹤。夙願已圓。資糧時絕。乃止[3]那
爛陀寺未幾終焉。

Sök Arijabalma¹³⁴ byl nadpřirozeně moudrý a samoprobez-
ný.¹³⁵ Jeho vzhled byl nezvyklý. Když přišel ze Silly do Číny,
aby našel učitele, byl rozhodnut jít jakkoli daleko. Zhlížel dolů
a odpočíval ve stinných roklích.¹³⁶ Rozhodl se být nejen
příkladem pro svou generaci, ale toužil spasit i generaci příští.
Byl odhodlán cestovat, pozorovat a nikdy nebyl unaven natolik,
aby nešel i na ta nejvzdálenější místa. Nakonec došel při
hledání Dharmy až do západní Indie a zlezl vzdálený Pamír.
Hledal jedinečné a nádherné scenerie a viděl všechny
posvátné stopy. Jeho největší přání se konečně splnilo. V této
době mu došly zásoby peněz i jídla. Pobýval v klášteře
Nālandā. Brzy na to zemřel.

是時高□專業住菩提寺。玄恪。玄照。至大覺寺。此上四人竝於
貞觀年中有[5]此行也。共植勝因。聿豐釋種。遙謝舊域。往見
竺風。騰茂譽於東西。垂鴻休於罔極。非大心上輩。其何預此
乎。按年譜似與玄奘三藏同發指西國。但不知第何年耳。

Ve stejné době žil velký mnich Hjeöp v klášteře Bodhi, zat-
ímco Hjöngak a Hjöndžo byli v klášteře Mahābodhi. Tito
čtyři dokončili svou cestu v éře Zhenguan, dali základy dobrým
příčinám a pomohli rozšířit mnišskou obec. Opustili svou zemi

¹³⁴ 阿離耶跋摩, transliterace skt. Āryāvarman.

¹³⁵ 神智獨悟

¹³⁶ Peter Lee v (Kakhun 1969) uvádí, že to označuje mnicha cestujícího v určitém
meditačním transu.

a odešli studovat indické zvyky. Získali obrovský věhlas na východě i západě a stali se věčným vzorem. Kdyby nebyli velkými osobnostmi obdařenými velkým srdcem, jak by toho mohli tolik dosáhnout? Podle chronologie, mohli vyrazit ve stejnou dobu jako mistr Tripitaky Xuanzang, ale přesný rok není znám.

Záznam v SJ dále pokračuje výčtem dalších mnichů, kteří odešli do Indie. Také obsahuje zajímavou poznámku o představách Indů o Koreji.

繼此有惠業。玄泰。求本。玄恪。惠輪。玄遊。復有二亡名法師等。皆忘身順法。觀化中天。而或夭於中途。或生存住彼寺者。竟未有能復雞貴與唐室者。唯玄泰師克返歸唐。亦莫知所終。天竺人呼海東云矩吒鬘說羅。矩吒言雞也。鬘說羅言貴也。彼土相傳云。其國敬雞神而取尊。故戴翎羽而表飾也。

Později, další mniši Hjeöp, Hjöntchä, Kubon, Hjöngak, Hjerjun, Hjönju a dva další neznámí mistři nehledě na tělesné strasti odešli do střední Indie, aby se setkali s Buddhovou naukou. Někteří z nich zahynuli na cestě, zatímco někteří cestu přežili, uchýlili se do některého z tamějších klášterů. Nikdo z nich se nevrátil ani do Kjerim ani do Tang. Pouze ctihodný Hjöntchä se vrátil do Tang, ale není známo, kde zemřel. Indové nazývali Hädong „kukutchak jesolla [nebo pansolla]“.¹³⁷ Kukutchak

¹³⁷ 矩吒鬘說羅, Kukkuṭeśvara, překládáno jako 雞貴 (čín. Jīguì, kor. Kjegü, slepice+vážený, drahý, vznešený). V textu se jedná o korejský fonetický přepis čínských znaků, kterými byl transliterován onen výraz. V této souvislosti stojí za zmínku, že moderní korejská výslovnost transliterovaných sanskrtských termínů je původní sanskrtské výslovnosti daleko bližší než výslovnost mandarínské čínštiny. Jedná se sanskrtskou

znamená „slepice“ a jesolla znamená „vážit si“. Podle místních pověstí „v Sille uctívají slepičího boha a proto se tam lidé zdobí slepičím peřím“.

III.4.2. Hjeöp

K výše uvedeným mnichům nám více informací podá opět Kakhunův HKD, kde je načrtnuta Hjeöpova cesta přes oblast Střední Asie, Himaláje a pobyt v kláštorech Bodhi¹³⁸ a Nálanda.

釋惠業。器局冲深。氣度凝深。嶮巖容儀。戍削風骨。直辭邊壤。遽入中華。遂於貞觀年中往遊西域。涉流沙之廣漠。登雪嶺之嵌岑。每以清暉啟曙。即潛伏幽林。皓月淪霄。乃崩波永路。輕生徇法。志切宣通。遂往菩提寺。觀禮聖蹤。又於那爛陀寺。寄跡棲真久之請讀淨名經。因檢唐本。淹通綸貫。梁論下記云。在佛齒樹下。新羅僧惠業寫記。傳云。業終于是寺。年將六十餘矣。所寫梵本竝在那爛陀寺焉。

Duchovní a intelektuální schopnosti Sök Hjeöpa¹³⁹ byly ne
skonale hluboké. Byl impozantního vzezření jako strmá skála.
Jeho chování bylo elegantní a čisté. V raném věku opustil
svou zemi a odešel přímo do Říše středu. V období éry
Zhenguan odešel do Západních oblastí¹⁴⁰, překročil rozlehlé

složeninu slepice+Pán.

¹³⁸ 菩提寺

¹³⁹ 釋惠業

¹⁴⁰ 西域, historický *terminus technicus* užívaný v čínských kronikách od 3. stol. př. n. l. do 8. století označující oblast na západ od Nefritové brány, nejčastěji oblast Střední Asie. Tato oblast byla důležitým pásmem setkávání kultur, čínské, indické a později i muslimské.

pouště pohyblivých písků a zdolal příkré svahy Himalájí. S ranními paprsky uléhal k odpočinku v odlehlých lesích. Když jasný měsíc rozzářil oblohu, ctihodný byl vysílen nekonečnou cestou. Svůj život bral s lehkostí, neboť jej zasvětil Dharmě. Jeho jediným přáním bylo ji šířit. Nakonec došel do kláštera Bodhi a vykonal pout', aby uviděl stopy světců. Poté dlouho pobýval v klášteře Nālanda. Po nějaké době si vyžádal *Vimalakīrti-nirdeśa-sūtru*¹⁴¹, kterou srovnával s tangskými překlady a systematicky ji vykládal. V poznámkách k Lianglun¹⁴² se praví: Sillský mnich Hjeöp toto přepsal pod stromem Buddhova zubního stromu.¹⁴³ Podle záznamu v Chuan, Hjeöp zemřel v Nālandě ve věku kolem šedesáti let. To, co sepsal v sanskrtu, je tam vše uloženo. (HKD 1022b).

III.4.3. Hjöntchä

釋玄大。梵。新羅人。法名[17]薩婆慎菩。提婆(唐言一切智天)童稚深沈。有大人相。不茹葷。不□□□□□□□□也。

Sök Hjöntchä¹⁴⁴ byl Sillan. Jeho jméno v sanskrtu¹⁴⁵ znělo

¹⁴¹ 淨名經, jeden z nejhlubších a literárně nejpropracovanějších textů indického mahájánového buddhismu. Text vysvětluje učení mahájány a vymezuje se proti učení hínájány, přičemž se zaměřuje na učení o nedvojnosti. Zajímavostí textu je fakt, že na rozdíl od jiných sůter, kde výklad vede Buddha nebo některý z bódhisattvů, v tomto textu je učitelem laik Vimalakīrti a posluchači největší z Buddhových žáků.

¹⁴² 梁論, není jasné, na který text tento název odkazuje.

¹⁴³ 佛齒樹

¹⁴⁴ 玄太 v elektronické verzi Tripitaky (CBETA) je uvedeno 玄大.

¹⁴⁵ Některé texty uvádějí 法名-dharmové jméno, místo 梵名.

Sarvajñadeva, což v Tang překládali jako „vševědoucí bůh“.¹⁴⁶
Od dětství byl přemýšlivý a měl znaky velké osobnosti¹⁴⁷
Nejedl maso¹⁴⁸ a ani zeleninu se silným aroma¹⁴⁹...¹⁵⁰

嘗泛舶如唐。學問靡常。闡奧窮微。高宗永徽中。遂往中印度。
。禮菩提樹。如師子遊行。不求伴侶。振五樓之金策。望三道
之寶階。其所遠慕艱危歷覽風土。亦未能盡導。便向大覺寺掛
錫。詳檢經論。備省方俗。後還震旦敷宣法化。玄績乃著。巍
乎其成功矣。

Odplul lodí do Tang za studiem. Jeho schopnosti učit se byly neobyčejné. Byl schopen vykládat hluboké nauky i podchytit detaily. V období Yonghui [650-655] císaře Gaozonga odešel do střední Indie, aby uctil Strom probuzení.¹⁵¹ Tak jako lev na svých cestách, ani on nevyhledával společnost. [...] Překonal mnohé těžkosti, aby navštívil různá místa, která toužil vidět, ale všechna navštívit nemohl. Nakonec pobýval v klášteře Mahābodhi, studoval sůtry a komentáře a pozoroval místní

¹⁴⁶ 唐言一切智天，一切: vše, 智: vědět, 天: bůh

¹⁴⁷ 大人相, Skt. mahāpuruṣa-lakṣaṇa, nebo též 32 znaků, skt. *dvātriṃśadvaralakṣaṇa*. Třicet dva znaků, kterými se podle tradice vyznačovalo tělo Buddha. V různých textech najdeme různé definice. Mezi takové znaky patří např. dlouhé štíhlé prsty, štíhlé nohy jako má gazela, ruce sahající pod kolena, tělo zlaté barvy, chomáček bílých vlasů mezi obočím, z těla vyzařující světlo, čtyři šelmí zuby, modré oči, široký a plochý jazyk, krásný hlas ad.

¹⁴⁸ Ve verzi v Taisho Tripitaky následující část věty není, tudíž chybí i v Leeově překladu.

¹⁴⁹ Zde se může jednat o pět druhů zeleniny (pórek, šalotka, česnek, cibule, zázvor), které mají neblahý vliv psychický stav člověka. Zapříčiňují vznětlivost a fungují i jako afrodisiakum, což působí rušivě na cestě za probuzením. Mniši se proto zdržují jejich konzumace.

¹⁵⁰ Zbývající část chybí i v dalších verzích.

¹⁵¹ 菩提樹, strom, pod kterým Siddhārtha Gautama dosáhl probuzení a stal se tak Buddhou.

zvyky. Později se vrátil do Číny, aby tam šířil Buddhovu nauku a jeho úspěch byl vysoce ceněn. Jak veliký byl jeho úspěch!

III.4.4. Hjōngak

釋玄恪。新羅人。嶷然孤硬。具大知見。性喜講說。赴感隨機。時人指為火中芙蓉也。常歎受生邊地。未覩中華。聞風而悅。木道乃屆。矐目東圻。遂含西笑。心慚中畫。志要歷參。比猶月行。午夜任運而轉。或層岩四合。鳥道雲齊。或連冰千里。風行雲臥。遂與玄照法師相隨至西乾大覺寺。遊滿焰之路。賞無影之邦。負笈精研。琢玉成器。年過不惑。遇疾乃亡。玄照者亦新羅之高士也。與恪同科始終一揆。未詳所卒。復有新羅僧二人。莫知其名。發自長安。泛泊至室利佛逝國遇疾俱亡。

Sōk Hjōngak byl Sillan. Byl výjimečného a rovného charakteru a jeho moudrost a vhléd byly úžasné. Rád učil a kázal. Trpělivě přizpůsoboval své učení schopnostem posluchačů. Jeho současníci jej nazývali lotosem v ohni¹⁵².

Litoval, že se narodil na takto odlehlém místě a tudíž nemohl vidět [na vlastní oči] Čínu. Když o ní slyšel zprávy, vždy jej rozradostnily. Nakonec tam odjel lodí, prohlédl si hlavní město a cítíce závist pochopil, že promarnil polovinu svého života. Rozhodl se proto navštívit velké mistry a učit se pod jejich vedením. Tak jako měsíc, cestoval ve dne a v noci, kam jej cesta zavedla. Tu překonával skály vysoké tak, že tam žijí jen ptáci, kde chodil po cestách ve výškách mraků. Tu hnán větrem přešel ledové pláně široké tisíce mil a uléhal na

¹⁵² 火中芙蓉

mracích. Nakonec se přidal k mistru Xuanzhovi¹⁵³ a došli do kláštera Mahābodhi¹⁵⁴ v Indii. Šli ohnivou cestou¹⁵⁵ a obdivovali „zemi beze stínu“. ¹⁵⁶ Sbíraje texty, Hjōngak si prohluboval své znalosti, jako když se vyrábí miska z nefritu. Když dospěl do věku, kdy se člověk už zbavil zmatení¹⁵⁷, onemocněl a zemřel.

Xuanzho¹⁵⁸ byl také velkým mnichem ze Silly. On a Hjōngak společně složili zkoušku a po celý život byli jedna mysl. Místo jeho smrti není známo. (HKD 1022b-c)

III.4.5. Hjerjun

釋惠輪。新羅人。梵名[7]般若跋摩(唐云惠甲)自本國出家。翹心聖境。泛舶而凌閩越。涉步而屆長安。寒暑備受。艱危罄盡。奉勅隨玄照法師西行充侍。飛梯架險。既至西國。遍禮奇蹤。寓居菴摩羅波國信者寺淹住十載。近住次東邊。犍陀羅山茶寺貲產豐饒。供養滄設。餘莫加也。其北方胡僧往來者。皆住此寺。蜂屯雲集。各修法門。輪既善梵言。薄閑俱舍。來日尚在。年向四十矣。具如義淨三藏求法高僧傳中。

¹⁵³ 玄照, kor. Hjōndžo. V HKD není k jeho původu uveden žádný záznam. V QFGSZ je označen za člověka z 太州仙掌. Nebyl tedy Korejec.

¹⁵⁴ 大覺寺

¹⁵⁵ Tj. pouští

¹⁵⁶ 無影之邦, metaforický název pro Indii. V *Životopisech velkých mnichů dynastie Liang*, je záznam rozhovoru mezi dvěma mnichy, kteří se zmiňují o tom, že v Indii v době letního slunovratu slunce nevrhá stín.

¹⁵⁷ Tj. 40 let

¹⁵⁸ Viz pozn. 153

Sök Hjerjun¹⁵⁹ byl Sillan. Jeho sanskrtské jméno bylo Prajnavarman¹⁶⁰, v Tang se mu říkalo Hjegap.¹⁶¹ Od té doby, co ve své rodné zemi odešel do bezdomoví, jeho mysl toužila po svaté zemi.¹⁶² Nalodil se tedy a doplul do Minyue¹⁶³ a odtud šel pěšky do Janganu. Trpěl vedrem a chladem a všemožnými těžkostmi a nebezpečnostmi. Později šel na základě císařského rozkazu na Západ s mistrem Xuanzhao. Používali žebříků aby překonali nebezpečí strmých srázů. Když dorazili do Západní země¹⁶⁴, vykonali pouť, aby uviděli zázračné stopy. [Hjerjun] zhruba deset let pobýval v klášteře Cincāvihāra¹⁶⁵ v zemi Āmravātī¹⁶⁶. Později se přesunul dále na východ a žil v klášteře Gandhārachanda. [Tento klášter] díky svému majetku, produkci a ohromnému množství darů a slavností nepostrádal vůbec nic. Většina serindijských mnichů ze severu většinou zůstávala tady, shromažďující se jako včely a mraky, každý se věnoval některé z bran Buddhova učení.¹⁶⁷ Hjerjun uměl dobře sanskrt a věnoval se studiu spisu *Abhidharmakośa*.¹⁶⁸ V době návštěvy [Yijinga]¹⁶⁹ byl naživu a

¹⁵⁹ 釋惠輪

¹⁶⁰ 般若跋摩

¹⁶¹ 惠甲, některé verze HKD uvádějí Hjesin 惠申. Hjegap je správně, neboť 甲 je překlad sanskrtského varman.

¹⁶² 聖境, Indie

¹⁶³ 閩越, oblast dnešního Fujianu v jižní Číně

¹⁶⁴ 西國, Indie

¹⁶⁵ 信者寺

¹⁶⁶ 菴摩羅波國, nachází se ve střední Indii v dnešním státě Maharashtra.

¹⁶⁷ 法門, např. podle *Probuzení víry* mají citící bytosti 84 tisíc zákalů či špatných názorů proto Buddhovo učení nabízí 84 tisíc metod, jak se jich zbavit.

¹⁶⁸ 俱舍論, text, jehož autorem je Vasubandhu. Tento text shrnuje abhidharmu, tedy

bylo mu 40 let, a vše bylo tak, jak je uvedeno v QFGSZ mistra Yijinga. (HKD 1022b)

III.4.6. Hjōnju

釋玄遊。句高麗人。叶性虛融。稟質溫雅。意存二利。志重詢求。乘盃泝流。考室幽壑。入唐禮事僧哲禪師。摠衣稟旨。哲思慕聖蹤。泛舶西域。適化隨緣。巡禮略周。歸東印道。遊常隨附鳳。因住於彼。慧矩夙明。禪枝早茂。窮涯盈量虛往實歸。誠佛家之棟樑。實僧徒之領袖。既而舟壑潛移。悼陵谷之遷質。居諸易脫。惻人世之難常。薪盡火滅。復何可追。

Sōk Hjōnju¹⁷⁰ byl Kogurjan. Jeho povaha byla harmonická a skromná, mírná a čistá. Byl rozhodnut směřovat k dvojímu prospěchu¹⁷¹ a hledat pravdu. Byl by schopen plout v šálku proti proudu a postavit dům v tmavé strži. Odešel do Tang, kde studoval pod chanovým¹⁷² mistrem Sengzhe¹⁷³, vždy si

buddhistickou filozofii školy Sarvāstivāda. Text se zabývá důkladnou analýzou osoby, vědomí, buddhistické praxi, kosmologií, karmickým zákonem ad.

¹⁶⁹ 義淨, 635-713, čínský mnich žijící v období dynastie Tang, původem z provincie Shandong. Po vzoru Xuanzanga a Faxiana odešel do Indie, aby tam studoval Dharmu. Odcestoval v roce 671 a vrátil se v roce 695. Po návratu do Číny se věnoval překladu textů a také sepsal QFGSZ.

¹⁷⁰ 釋玄遊

¹⁷¹ 二利, skt. *dvi-artha*. Dva cíle cesty bódhisattvy, rozvíjení vlastních duchovních schopností a zlepšování vlastních podmínek a současně snaha o rozvíjení duchovních podmínek druhých a zlepšování jejich podmínek. První označuje duchovní praxi směřující k vlastnímu probuzení, druhé označuje učení a šíření Buddhovy nauky.

¹⁷² nebo mnich – specialista na meditační praxi.

¹⁷³ 僧哲禪師

zvedl okraj roucha, když přijímal jeho učení.

[Seng]zhe¹⁷⁴ toužil uvidět a uctít svaté stopy, odplul¹⁷⁵ do Západních oblastí. Své učení přizpůsobil podmínkám a vykonal mnohé poutě. Nakonec přišel do východní Indie, kde následoval velké mnichy a žil v jejich blízkosti. Již z předchozí doby měl pochodeň moudrosti¹⁷⁶ rozžatu a i větev pohroužení¹⁷⁷ se [mu] již dlouho zelenala. Prozkoumal a rozpoznal hloubku i šířku nauky.¹⁷⁸

[Hjōnju] litoval, že tak jako loď ukryta v údolí muže zmizet, i hory a údolí podléhají změně. Také litoval, že není nic trvalého na světě a čas jen plyne okolo. Když je dřevo spáleno ohněm, kdo kde najde co je už pryč?

¹⁷⁴ Peter Lee (v Kakhun 1969) tvrdí, že v této větě má být vynechán první znak: 哲 a větu vykládá ve vztahu k Hjōnjuovi. Čang (Čang 1991, 218) s odkazem na QFGSZ dokazuje, že se věta vztahuje k Sengzheovi. Vystává tím otázka, kam až se text vztahuje k Sengzheovi, a odkud se již opět jedná o Hjōnjuovu biografii. Lee bohužel pro své tvrzení nepodává žádné odůvodnění a podmětem celé pasáže je Hjōnju. V Čangově verzi založené na QFGSZ je tato pasáž vydělena jako „Sengzheova studia v Indii (Sūngčchōrui indo juhak)“. My se v našem překladu kloníme k Čangově verzi vzhledem k podobnosti textů.

Pro srovnání uvádíme ukázkou z obou textů. 哲思慕聖蹤。泛舶西域。適化隨緣。巡禮略周。歸東印道。(HKD 1022c) a 僧哲禪師者。思慕聖蹤泛舶西域。既至西土適化隨緣。巡禮略周歸東印度到三摩呬吒國。(QFGSZ, T 51.2066.8b-c)

¹⁷⁵ Jak HKD tak QFGSZ (viz pozn. 174) uvádějí výraz „plout lodí“. Další podrobnosti o „plavbě“ nejsou uvedeny. Domníváme se, že v kontextu cesty do Střední Asie je v něm určitý rozpor.

¹⁷⁶ 慧, skt. prajña, kognitivní schopnost odlišná od běžného profánního poznávání, schopnost rozlišit relativní a absolutní, schopnost chápat principy, které jsou „za“ jsoucný a schopnost taková jsoucna odmítnout.

¹⁷⁷ 禪, skt. dhyāna, meditační pohroužení.

¹⁷⁸ Zde končí pasáž věnovaná Sengzheovi.

義淨三藏嘉爾幼年慕法情堅。既虔誠於東夏。復請益於西天。
重指神洲。為物淹留。傳十法而弘法。竟千秋而不秋。雖捐軀
異域。未返舊都。彼之功名落落如此。安得不掛名竹帛以示將
來。遂著求法高僧傳。予偶覽大藏。閱至於斯。志深嚮慕。遂
抽繹而書之。

Mistr Tripitaky Yijing obdivoval jeho lásku k nauce, kterou projevovat od dětství. Oddanost nauce projevili již ve východní Číně a později odešel hledat nauku do Indie. Jeho návrat do Číny se zdržel vyučováním deseti dharem¹⁷⁹ a šíření nauky. I když uběhne tisíc jar, jeho sláva se nezmenší. Přesto, že zemřel v cizí zemi a nemohl se vrátit do hlavního města, jeho přínos byl obrovský. Musí to být zaznamenáno a zachováno pro další generace. (HKD 1022c)

III.5. Vrchol buddhismu období Tří království a Sjednocené Silly

Prvního ze svých vrcholů korejský buddhismus dosáhl na přelomu období Tří království a Sjednocené Silly. Představiteli tohoto vrcholu jsou mistři Wŏnhjo a Ŭisang, kteří nejen, že byli současníky, ale byli také přáteli a každý z nich svým originálním způsobem přispěl k vývoji Buddhova učení na Korejském poloostrově.

Wŏnhjo se narodil v roce 617 a od ranného dětství vynikal

¹⁷⁹ 十法, deset „dosažení“ v mahájánovém buddhismu. (1) správná víra, (2) správné chování, (3) správný duch, (4) radost s myslí změřené k probuzení, (5) radost z Dharmy, (6) radost z meditace, (7) následování správného učení, (8) poslušnost Dharmě, (9) zbavení se pýchy, (10) pochopení esoterického učení Buddha a nehledání radosti v učení šrāváků a pratyeka-buddhů.

inteligencí. Obeznámil se s tzv. třemi utčeními: buddhismem, konfucianismem a taoismem, aniž by k tomu potřeboval učitele. Stal se buddhistickým mnichem a rozhodl se odejít studovat do Číny. Po cestě měl to „štěstí“, že se probudiv se žízni v temné jeskyni popil lahodné a osvěžující tekutiny o níž se druhého dne ráno dozvěděl, že byla směsí vody a rozkládajícího se obsahu lidské lebky. Díky tomuto zážitku dosáhl na místě probuzení a vzdal se studií v Číně. Místo toho zůstal v Sille, kde se věnoval učení, psaní a dalším aktivitám, o nichž nám poví následující příběhy.

III.5.1. Wönhjo

元曉不羈

Nespoutaný Wönhjo

聖師元曉俗姓薛氏。祖仍皮公。亦云赤大公。今赤大淵側有仍皮公廟。父談捺乃末。初示生于押梁郡南(今章山郡)佛地村北栗谷袞羅樹下。村名佛地。或作發智村(俚云弗等乙村)袞羅樹者。諺云。師之家本住此谷西南。母既娠而月滿。適過此谷栗樹下。忽分產而倉皇不能歸家。且以夫衣掛樹。而寢處其中。因號樹曰袞羅樹。其樹之實亦異於常。至今稱袞羅栗古。

Světské příjmení svatého mistra¹⁸⁰ Wönhjoa bylo Söl. Jeho děd byl vévoda Ingpchi, také nazývaný Čöktä, jehož svatyně se v současnosti nachází u nádrže Čöktä. Otec byl úředníkem Tamnä nämalem.¹⁸¹ Wönhjo se narodil pod stromem Sara¹⁸²

¹⁸⁰ 聖師

¹⁸¹ 談捺, jedenáctý ze sedmnácti sillských úřednických stupňů.

¹⁸² 袞羅樹, skt. *sāla*, původní význam je Teka obrovská – týkový strom.

v Kaštanovém údolí¹⁸³ na sever od vesnice Buddhova země v jižní části okresu Amnjang (dnešní Čangsan). Vesnici jménem Buddhova země¹⁸⁴ se také říká Moudrost rodící¹⁸⁵ (a lidově se jí také říká Není rovná druhé¹⁸⁶).

O týkovém stromu se vypráví následující příběh. Dům mistra Wõnhjoa se původně nacházel na jihozápadě údolí. Jeho těhotná matka, téměř před slehnutím, procházela kolem kaštanového stromu, když na ni přišly porodní bolesti. Vše se dalo tak rychle, že už se nemohla vrátit domů. Rozvěsila manželovy šaty na větve stromů a vytvořila z nich úkryt, ve kterém porodila. Strom byl nazván Sara a jeho plody *sálovými* kaštany, neboť se tvarem lišily od obyčejných kaštanů.¹⁸⁷

傳昔有主寺者。給寺奴一人。一夕饌栗二枚。奴訟于官。官吏怪之。取栗檢之。一枚盈一鉢。乃販判給一枚。故因名栗谷。師既出家。捨其宅為寺。名初開。樹之旁置寺曰袞羅。師之行狀云。是京師人。從祖考也。唐僧傳云。本下湘州之人。按麟德二年間。文武王割上州下州之地。置歙良州。則下州乃今之昌寧郡也。押梁郡本下州之屬縣。上州則今尚州。亦作湘州也。佛地村今屬慈仁縣。則乃押梁之所分開也。

Podle starého příběhu dával kdysi správce jednoho kláštera mnichům každý den k večeři dva kaštany. Mniši si na něj

¹⁸³ 栗谷

¹⁸⁴ 佛地, kor. Puldži

¹⁸⁵ 發智, kor. Paldži

¹⁸⁶ 弗等乙, kor. Pudüngül

¹⁸⁷ Příběh narození Wõnhjoa je pouze minimálně upraveným příběhem narození historického Buddy. Prenatální sen, porod pod stromem, vytvoření zástěny atd. jsou prvky, které obsahuje příběh Buddhova narození.

stěžovali u místní správy. Případ vypadal zvláště, a tak jim bylo nařízeno kaštany přinést. Ukázalo se, že jeden z nich naplní celou misku. Bylo proto nařízeno, aby dostávali jen jeden. Proto se tomu údolí říká kaštanové.

Jakmile se Wonhjō stal mnichem, ze svého domu udělal klášter, který nesl jméno Čchogä. V blízkosti stromu Sara vybudoval klášter, kterému se říkalo Sara. V mistrově posmrtném životopise je uvedeno: „Mistr byl člověkem z hlavního města, neboť tam žil jeho děd.“ V *Životopisech mnichů dynastie Tang* je ale uvedeno, že pochází z Hasangdžu. V druhém roce éry Linde¹⁸⁸ (665) přerozdělil král Munmu¹⁸⁹ horní a dolní provincie a vytvořil okres Samnjang. Dolní provincie je dnešní okres Čangnjöng a okres Amnjang byl dříve její součástí. Horní provincie je dnešní Sangdžu¹⁹⁰, kterému se také říká Sangdžu.¹⁹¹ Vesnice Buddhova země je součástí kraje Čain, což je oblast právě oddělená od okresu Amnjang.

師生小名誓幢。第名新幢(幢者俗云毛也)初母夢流星入懷。因而有娠。及將產。有五色雲覆地。真平王三十九年。大業十三年丁丑歲也生而穎異。學不從師。其遊方始末。弘通茂跡具載唐傳與行狀。不可具載。唯鄉傳所記有一二段異事。

Dětské jméno Wōnhjoa bylo Sōdang a také Sindang. (dang znamená v naší řeči vlas). Jeho matka měla sen, že meteor

¹⁸⁸ 664-666, éra císaře Gaozhonga

¹⁸⁹ Sillský král, vládl v letech 661-681. Je považován za prvního vládce sjednocené Silly.

¹⁹⁰ 上州

¹⁹¹ 尚州

vstoupil do jejích řader a od té doby byla těhotná. Když se narodil, mrak pěti barev přikryl zemi. Došlo k tomu ve třicátém devátém roce krále Činpchjōnga, třináctém roce éry Daye¹⁹² [617]. Od narození byl výjimečnou osobností a studoval sám bez mistra. Podrobnosti o jeho mnišských aktivitách od začátku do konce jsou popsány v *Životopisech dynastie Tang*¹⁹³ a v jeho biografii. Proto je zde nebudeme do detailu uvádět. Pouze zmíním pár zvláštních událostí z místních legend.

師嘗一日風顛唱街云。誰許沒柯斧。我斫支天柱。人皆未喻。時太宗聞之曰。此師殆欲得貴婦產賢子之謂爾。國有大賢。利莫大焉。時瑤石宮(今學院是也)有寡公主。勅宮吏覓曉引入。宮吏奉勅將求之。已自南山來過蚊川橋(沙川。俗云年川。又蚊川。又橋名榆橋也)遇之。佯墮水中濕衣袴。吏引師於宮。褫衣曬。因留宿焉。

Jednoho dne šel Wōnhjo ulicemi města a proti všem zvyklostem si prozpěvoval:

„Kdo mi půjčí sekeru bez topírka?“

¹⁹² Éra pokrývající celou dobu vlády císaře Yang z dynastie Sui. Byl posledním císařem dynastie. Byl to právě on, kdo nařídil megalomanské projekty typu Velký kanál, rekonstrukce Velké zdi, války ve Vietnamu a Kogurju, čímž zemi zplundroval, což se ve formě revolt obrátilo proti němu a byl nakonec zabit.

¹⁹³ 唐傳, toto je jeden z příkladů Irjōnovy nepřesné citace. Pod tímto názvem se může skrývat několik děl. Název svádí k výkladu, že se jedná o *Životopisy velkých mnichů dynastie Tang* (唐高僧傳 či 續高僧傳), tento spis bohužel heslo Wōnhjo neobsahuje. Wōnhjo je ale uveden v *Songských životopisech velkých mnichů*, které jsou někdy považovány za pokračování Tangských životopisů. Tvzení, že Irjōn má na mysli tento spis, by byla pouhá spekulace.

Chci porazit sloup držící oblohu!“¹⁹⁴

Nikdo písni nerozuměl. Král Tchädžong se o té písni doslechl a řekl: „Ten mnich chce urozenou ženu a chce s ní zplodit urozeného syna. Což může být něco lepšího, než když se v naší zemi narodí světec?“ V té době žila v paláci Josök (dnešní klášter) ovdovělá princezna. Král nařídil svým sluhům tam Wönhjoa dovést. Sluhové se vydali Wönhjoa hledat a narazili na něj, když přecházel most přes Komáří říčku (Říčce se také říká Sačchon, Písečná řeka nebo lidově Močchon, Bučící řeka. Mostu se říkalo Jugjo, Jilmový most) poté, co sešel z Jižní hory. Wönhjo schválně spadl do řeky a zmáčel si šaty. Sluhové jej dovedli do paláce Josök, kde byl převlečen a šaty na slunci usušeny a mistr byl ubytován.

公主果有娠。生薛聰。聰生而睿敏。博通經史。新羅十賢中一也。以方音通會華夷方俗物名。訓解六經文學。至今海東業明經者。傳受不絕。

Princezna otěhotněla a porodila syna jménem Söl Čchong. Od narození byl moudrý a chytrý. Osvojil si znalost konfuciánských klasiků a historických knih. Byl jedním z deseti velkých mužů Silly. Měl také výbornou znalost místních čínských i barbarských zvyků a záležitostí. Přeložil¹⁹⁵ a vyložil

¹⁹⁴ Sekyra bez topůrka je narážka na báseň v *Knize písni*, jedné z klasických konfuciánských knih. Topůrko symbolizuje penis a sekera bez topůrka tedy symbolizuje vdovu. Je to příklad Wönhjoovy (a potažmo i Irjönovy) nonkonformnosti, neboť v z pohledu konfucianismu se nesmí vdova znovu vdát.

¹⁹⁵ 訓解, Söl Čchong systematizoval systém idu, tedy zápis korejštiny pomocí čínských znaků. To zde označuje výraz „přeložil.“ Spíše než o překlad se jedná o opatření textu gramatickými značkami, aby byl srozumitelný pro korejského čtenáře.

šest klasiků a další literaturu. Ti, kdo se zabývají studiem moudrých knih¹⁹⁶, je studují dodnes.

曉既失戒生聰。已後易俗服。自號[2]小姓居士。偶得優人舞弄大瓠。其狀瑰奇。因其形製為道具。以華嚴經一切無礙人一道出生死命名曰無礙。仍作歌流于世。嘗持此。千村萬落且歌且舞。化詠而歸。使桑樞瓮牖獼猴之輩。皆識佛陀之號。咸作南無之稱。曉之化大矣哉。

Wōnhjo, který již porušil předpisy¹⁹⁷, po narození Sōlčchonga svlékl světské šaty a sám se začal nazývat Sosōng kōsa.¹⁹⁸ Někde získal velkou dýni, jakou používali komedianti, vyrobil z ní nástroj a pojmenoval jej „Muä“¹⁹⁹, podle verše z *Avatamsaka sūtry*²⁰⁰: „Všichni lidé, kteří jsou bez překážek, jsou osvobozeni od pout samsáry.“ Složil píseň o dýni a šířil ji po světě. Procestoval mnoho vesnic, zpívaje a tanče šířil Učení mezi lidem. Tak se i v domech těch nejchudších a nejhloupějších dozvěděli o Buddhovi a naučili se zpívat „namu“.²⁰¹ Wōnhjo byl obrovským přínosem pro šíření Nauky.

其生緣之村名佛地。寺名初開。自稱元曉者。蓋初輝佛日之意

¹⁹⁶ Tato fráze označuje ty, kteří se učí a na úřednické zkoušky kwagō a jejich učitele.

¹⁹⁷ Jedním ze základních předpisů buddhistického mnicha je zdržení se sexu. Porušení tohoto pravidla patří spolu se zabitím, krádeží a lhaním o nabytých duchovních schopnostech mezi tzv. čtyři těžké hříchy (四重罪) neboli čtyři pārājiky (四波羅夷), česky „porážky“, pro které se vylučuje z mnišské obce.

¹⁹⁸ 小姓居士

¹⁹⁹ 無礙, bez zábran, bez překážek

²⁰⁰ 華嚴經

²⁰¹ 南無

爾。元曉亦是方言也。當時人皆以鄉言稱之。始[3]且也。曾住芬皇寺。纂華嚴疏至第四十迴向品。終乃絕筆。又嘗因訟分軀於百松。故皆謂位階初地矣。亦因海龍之誘承詔於路上。撰三昧經疏。置筆硯於牛之兩角上。因謂之角乘。亦表本始二覺之微旨也。

Jeho rodiště se jmenuje Puldžičchon (Buddhova země), jeho klášter Čchogäsa (Prvotní otevření). Jeho jméno bylo Wõnhjo, což znamená být úsvitem Buddhova učení v Sille. Wõnhjo vychází z nářečí, v té době mu místní říkali „úsvit“.

Když žil v klášteře Punhwangsa, začal psát komentář²⁰² k *Avatamsaka sůtře*, ale skončil u kapitoly *Deset předán*²⁰³ ve čtvrtém svazku. Byl tolik zaneprázdněn veřejnými záležitostmi, že se byl nucen převtělít do sta borovic a lidé říkali, že uzavřel první stadium na cestě k probuzení. Jednou byl na cestě vyzván drakem, žijícím v mořských hlubinách, aby sepsal komentář k *Vajrasamādhī sůtře*²⁰⁴. Když komentář sepisoval, odkládal štětec a nádobu s tuší mezi dva buvolí rohy. Lidé mu proto říkali Kaksüng.²⁰⁵ Význam tohoto označení vychází z dvou druhů probuzení, původního a počátečního.²⁰⁶

大安法師排來而粘紙。亦知音唱和也。既入寂。聰碎遺骸。塑

²⁰² 華嚴經疏, dochovala se pouze předmluva

²⁰³ 十迴向品, skupina deseti z 52 stupňů na cestě k probuzení. Odevzdání nabytých zásluh ve prospěch všech cítících bytostí.

²⁰⁴ 金剛三昧經, *Jingang sanmei jing*. Důležitý text pro vývoj dálněvýchodního buddhismu. K této sůtře neexistuje jiný komentář než Wõnhjoův. Text možná vznikl v Koreji.

²⁰⁵ 角乘

²⁰⁶ Dva módy probuzení ve spisu *Probuzení víry v mahájánu*. Představa, že člověk je již probuzen a zbývá pouze tento fakt odhalit.

真容。安芬皇寺。以表敬慕終天之志。聰時旁禮。像忽迴顧。
至今猶顧矣。曉嘗所居穴寺旁有聰家之墟。

Navštívil jej mistr Täan a přinesl mu papír, Täan měl cit pro hudbu, a tak si oba zazpívali.²⁰⁷

Když Wönhjo zemřel²⁰⁸, jeho syn, Söl Čchong rozmělnil jeho ostatky a vyrobil z nich Wönhjoovu sošku a uložil ji se vší úctou a láskou, ale také neskonalým smutkem v klášteře Punhwangsa. Když se mu Söl Čchong po straně sošky klaněl, soška k němu najednou otočila hlavu. Soška je tam doteď v takto natočeném stavu. Domek, ve kterém žil Söl Čchong, byl blízko jeskynnímu klášteru, kde Wönhjo poprvé bydlel. (SJ, 1006a-b)

III.5.2. Ŭisang

Mistr Ŭisang se narodil ve šlechtické rodině v roce 625. Již v mládí se stal mnichem první pokus odejít na studia do Číny spolu s Wönhjoem se nezdařil, ale druhý již vyšel. Odejel do Číny, kde se věnoval studiu učení školy Huayan, kor. Hwaöm, jejímž se stal zakladatelem. Zasáhl taky do jisté míry do záležitostí právě probíhajících korejsko-čínských válek. O jeho životě a věhlasu se dočteme v následujícím příběhu.

義湘傳教

Ŭisangova misie

²⁰⁷ 知音, někdo, kdo dobře rozumí hudbě, také to označuje blízké přátele.

²⁰⁸ 入寂, vstoupit do nirvány. Termín označující smrt mnicha či mnišky.

法師義湘。考曰韓信金氏。年二十九依京師皇福寺落髮。未幾西圖觀化。遂與元曉道出遼東。邊戍邏之為諜者。囚閉者累旬。僅免而還(事在崔侯本傳及曉師行狀等)永徽初。會唐使舡有西還者。寓載入中國。初止揚州。州將劉至仁請留衙內。供養豐贍。

Otec mistra Ŭisanga se jmenoval Hansin, jeho rodové jméno bylo Kim. Ve věku dvaceti devíti let si Ŭisang oholil hlavu a stal se mnichem v klášteře Hwanboksa. Po nějaké době se rozhodl odejít do Číny studovat Buddhovu nauku. Na cestu se vydal s Wŏnhjoem. Když dorazili na hranice Liaodongu²⁰⁹, byli zadrženi pohraniční stráží jako špióni a propuštěni až za několik desítek dní. Po propuštění se vrátili do Silly. (Tento záznam je jak v *Ŭisangově životopisu* od Čchŏ Čchi-wona i v životopise Wŏnhjoa. V prvním roce éry Yonghui Ŭisang požádal vyslance tangského císaře, který se vracel lodí zpět do Číny, aby se k němu mohl přidat. Když přijel do Yangzhou, velitel provincie Liu Zhiren jej ubytoval v budově úřadu a hostil jej.

尋往終南山至相寺謁智儼。儼前夕夢一大樹生海東。枝葉溥布。來蔭神州。上有鳳巢。登視之。有一摩尼寶珠。光明屬遠。覺而驚異。洒掃而待。湘乃至。殊禮迎際。從容謂曰。吾昨者之夢。子來投我之兆。許為入室。雜花妙旨。剖析幽微儼喜。逢郢質克發新致。可謂鉤深索隱藍茜沮本色。

Později se Ŭisang vydal do kláštera Zhixiangsi na hoře

²⁰⁹ 遼東

Zhongnanshan, kde vyhledal mnicha Zhiyana.²¹⁰ Noc před Ůisangovým příchodem měl Zhiyan sen, ve kterém viděl velký strom v zemi Hádong. Větve a listy toho stromu se košatily do šířky, až zakryly i celou Čínu a na jeho vrcholku si fénix postavil hnízdo. Zhiyan vylezl na strom a našel v tom hnízdě klenot maṇi²¹¹, který zářil široko daleko. Překvapením a se zvláštním pocitem se probudil. Uklidil klášter a čekal, až se Ůisang objeví. Zvláště zdvořile jej přijal a tichým hlasem pravil: „Sen, který jsem měl minulou noc, byl znamením, že přijdeš a zůstaneš tu.“ Uvedl Ůisanga do svého pokoje, kde Ůisang vykládal *Avatamsaka sūtru* až do nejmenších detailů. Zhiyan byl rád, že má společníka, se kterým může debatovat o nauce. Ůisang vyložil i skryté a ztracené významy textu. Žák tak předčil svého učitele tak, jako červená a modrá barva extrahovaná z rostlin předčí jejich původní barvu.

既而本國丞相金欽純一作仁問良圖等。往囚於唐。高宗將大舉東征。欽純等密遣湘誘而先之。以咸亨元年庚午還國。聞事於朝。命神印大德明朗。假設密壇法穰之。國乃免。

O nějakou dobu později byli sillští ministři Kim Hŭm-sun (nebo také Kim Inmun²¹²), Kim Jang-do a další drženi v zajetí

²¹⁰ 智儼, (602-668), mnich a filozof období dynastie Tang. Představitel školy Huayan. Považován za druhého patriarchu školy. Žák Dushuna a učitel Fazanga a Ůisanga.

²¹¹ 摩尼寶珠, klenot *maṇi*, magický klenot, který splní, co si člověk přeje. (Skt. *maṇi*, *cintā-maṇi*)

²¹² Kim In-mun (629-694) aristokrat, vzdělanec a úředník v Sille. Byl synem krále Mujōla a mladším bratrem krále Munmu. V roce In 651 byl jako mladík, odeslán na tangský dvůr do

tangským císařem Gaozongem, který se chystal na velkou vojenskou akci proti Sille. Kim Hŭm-sun a další tajně nařídili Ŭisangovi, aby se rychle vrátil domů. V roce Kjŏngo [670], prvním roce éry Xianheng²¹³, se Ŭisang vrátil do Silly a dvoru situaci ohlásil. Král nařídil mistru řádu Posvátné pečeti mnichu Mjongnjangovi²¹⁴, aby zřídil improvizovaný²¹⁵ vadžrajánový oltář a rituály a modlitbami aby odvrátil nebezpečí.

儀鳳元年。湘歸太伯山。奉朝旨創浮石寺。敷啟大乘靈感頗。

V prvním roce éry Yifeng [676] odešel Ŭisang na rozkaz dvora do hor Tchäbäksan, kde založil klášter Pusöksa, šířil učení mahájány a konal mnohé zázraky.

終南門人賢首撰搜玄疏。送副本於湘處。并奉書勸懇曰。西京崇福寺僧法藏。致書於海東新羅華嚴法師侍者。一從分別二十餘年。傾望之誠豈離心首。加以烟雲萬里海陸千重。恨此一身不復再面。抱懷戀戀。夫何可言。故由夙世同因今生同業。得於此報。俱沐大經。特蒙先師授茲粵典。仰承上人歸鄉之後。開演華嚴。宣揚法界。無礙緣起。重重帝網。新新佛國。利益弘廣。喜躍增深。是知如來滅後。光輝佛日。再轉法輪。令法

služeb císaře Gaozonga. Brzy si získal císařovu důvěru. Plnil diplomatickou roli v rámci tangsko-sillské aliance v bojích proti Päkče a Sille. Když se tato aliance začala hroutit, byl na krátkou dobu jmenován i sillským králem a měl vystřídat svého bratra na trůně. Nakonec došlo k diplomatickému vyřešení situace, titul krále byl vrácen Munmuovi a Inmu se vrátil do Tang. Kim Hŭmsun je také mladší bratr, tentokrát vojevůdce Kim Ju-sina.

²¹³ 670-674, sedmá éra Gaozhonga.

²¹⁴ Bratranec Čadžanga. Mnich školy Sinin. Propagátor vadžrajánového buddhismu v Koreji.

²¹⁵ 假設, zde: dočasně zřídít

久住者。其唯法師矣。藏進趣無成。周[1]旋寡況。仰念茲典。愧荷先師。隨分受持。不能捨離。希憑此業。用結來因。但以和尚章疏義豐文簡。致令後人多難趣。入是以錄和尚微言妙旨。勒成義記。近因勝詮法師抄寫。還鄉傳之彼土。請上人詳檢臧否。幸示箴誨。伏願當當來世。捨身受身。相與同於盧舍那。聽受如此。無盡妙法。修行如此。無量普賢願行。儻餘惡業。一朝顛墜。伏希上人不遺宿昔。在諸趣中。示以正道。人信之次。時訪存沒。不具(文載大文類)湘乃令十剎傳教。

Xianshou²¹⁶, Ůisangův souputník z kláštera Zhongnansi poslal Ůisangovi *Komentář k hledání hlubokého učení Avatamsaka sūtry*²¹⁷, jehož byl autorem, společně s osobním dopisem následujícího znění: „Fazang, mnich z kláštera Chongfu v Západním hlavním městě²¹⁸ posílá tento dopis asistentu Ůisanga, mistra školy Huayan²¹⁹ ze Silly. Přestože je tomu

²¹⁶ 賢首, také 法藏, Fazang (643-712); mnich a filozof období dynastie Tang. Je považován za třetího patriarchy školy Huayan. Byl žákem druhého patriarchy Zhiyana a spolužákem Ůisanga. Cestoval po Číně a učil Huayan. Učil také cisařovnu Wu. Mezi jeho díla patří *Huayan jingdan xuanji* 華嚴經探玄記, the *Huayan wujiao zhang* 華嚴五教章, a *Qixinlun yiji* 起信論義記.

²¹⁷ 搜玄疏, celým názvem 華嚴經探玄記, *Huayanjing tanxuan ji*, komentář k šedesátisvazkové verzi čínského překladu Avatamsaka sūtry. Autorem je Fazang. Jeden z nejdůležitějších textů školy Huayan. Části: (1) 教起所由 důvody učení, (2) 藏部所攝 obsah sbírky sūter, (3) 立教差別 rozdíl v učení, (4) 教所被機 schopnosti posluchačů, (5) 能詮教體 obsah vysvětlení, (6) 所詮宗趣 objekt rozpravy, (7) 釋經題目 vysvětlení titulu, (8) 部類傳譯 vysvětlení různých tradic textu, (9) 文義分齊 rozdělení textu, (10) 隨文解釋 vysvětlení textu samotného.

²¹⁸ tj. Changan

²¹⁹ 華嚴, kor. Hwaōm

již přes dvacet let, co jsme se rozloučili, stále zůstáváte v mé mysli. Stojí ale mezi námi nekonečně dýmu a mraků a tisíc mil moře a země. Přesto pouto, které cítím, se nedá slovy vyjádřit. Díky plodům našich předchozích činů jsme se mohli na tomto světě narodit a společně studovat a společně se očišťovat Velkou sútrou a díky učení [našeho] mistra nám bylo dáno se odívat hlubokým učením Sútry. Dle toho, co se k nám doneslo, se od návratu do vlasti věnujete šíření učení *Avatamsaka sútry*, učení o nekonečné provázanosti všech jevů²²⁰ a Indrově síti.²²¹ Obnovujete tím Buddhovu zemi a přinášíte prospěch všem cítícím bytostem, a to mě naplňuje neskonalou radostí. Víím, že jste to právě Vy, kdo takto po Buddhově smrti dává slunci Buddhova učení znovu zazářit a roztáčí kolo Učení²²² a kdo jediný je schopen zajistit dlouhý život Buddhově nauce. Já jsem na nic nového nepřišel, i v pouhém předáváníí jsou mé schopnosti nedostatečné. Cítím se zahanben, když přemýšlím o mistrovi²²³ a tomto textu.²²⁴

²²⁰ 無盡緣起, nekonečná kauzalita, neomezený vliv všeho na vše. Vzájemná provázanost.

Jeden se 4 druhů odvislého vznikání 四種緣起. Také psáno jako 法界緣起.

²²¹ 重重帝網, také 因陀羅網. Rozlehlá síť, která visí v Indrově paláci a jež je tvořena drahými kameny. Když světlo dopadá na jeden z nich, odráží se a znovu se odráží nekonečně po celé síti. Jedná se o metaforu v učení školy Huayan o vzájemné propojenosti všech jevů.

²²² 法輪, kolo učení. Označuje vyučování Buddhovy nauky. Když Buddha poprvé kázal v Sarnathu a Váránásí, mluví se o prvním roztočení kola Dharmy..

²²³ 先師, kor. Sōnsa. Překlady, se kterými jsme originál konzultovali, vykládají tento výraz jako „vy“, tedy vztahující se k Ůsangovi. V takovém případě by se i výše uvedené spojení „díky učení mistra“ dalo chápat jako Fazangovo vyjádření respektu Ůsangovi a jeho výkladům.

²²⁴ Tj. Avatamsaka sútra.

Následuji Buddhovu nauku a nemohu se jí vzdát, proto doufám, že se na tomto základě setkáme opět v příštím životě. Mistrův text je jednoduchý, ale složitý je jeho význam, pro další generace tak bude těžko srozumitelný. Zaznamenal jsem mistrovy výklady a jejich hluboké významy a vytvořil jsem tak *Zápisky o významu*.²²⁵ Mistr Sūngdžōn²²⁶ je opiše, vezme s sebou do své rodné vlasti a přinese Vám je do místa, kde žijete. Budu Vám, mému představenému, vděčný, když si text kriticky pročtete a budu šťastný, když mě upozorníte na chyby. Upřímně doufám, že v příštím životě se znovu narodíme, abychom se obětovali²²⁷ ve prospěch cítících bytostí a společně nádhernému učení Vairóčany²²⁸, a budeme následovat nezměrné sliby bódhistavy Samantabhady²²⁹, čímž se během jediného dne zbavíme špatné karmy.²³⁰ Kéž

²²⁵ 義記, patrně 大乘起信論義記, Fazangův komentář k *Probuzení víry v mahájánu*.

²²⁶ 勝詮. Velký mnich ze Silly. Odešel do Tang, kde studoval pod Fazangem učení školy Huayan. Ůisangovi přinesl různé Fazangovy komentáře.

²²⁷ 捨身, nesobecké vzdání se sama sebe ve prospěch spásy cítících bytostí.

²²⁸ 廬舍那, také 毘盧遮那. Přeloženo jako 大日如來, Mahāvairocana. Jeden z hlavních Buddhů mahájánového, a zejména vadžrajánového buddhismu. Buddha nezměrného světla. V některých výkladech reprezentuje prázdnotu všech jevů a vzájemnou propojenost všech jsoucen. V teorii tří buddhovských těl Vairóčana představuje spojení těla dharmy a těla radosti. Je také centrální postavou filozofie Huayan, kde metaforicky znázorňuje právě propojenost všech jsoucen, kde všechny věci jsou dharmové tělo Vairóčany.

²²⁹ 普賢, Samantabhada bódhisattva představuje aktivitu a meditaci všech buddhů. Spolu s bódhisattvou Mañjuśrīm tvoří komplementární pár moudrost-aktivita. V buddhistické ikonografii je Buddhovým pobočníkem po pravici. V mnoha textech funguje jako mluvčí Buddhových rozprav. Podle sútry *Avatamsaka* učinil deset velkých slibů, které se považují za základní sliby bódhisattvy.

²³⁰ 惡業, špatné skutky, které vedou k nepříjemným následkům.

byste, ať už v jakékoli sféře existence²³¹, nezapomněl, na minulé věci a všude vyučoval pravou stezku. Ptejte se prosím občas po mém bytí. Omlouvám se za svou nedokonalost.²³² (Tento dopis je uložen mezi *Listy velkých osobností*²³³)

太伯山浮石寺。原州毘摩羅伽耶之海印。毘瑟之玉泉。金井之梵魚。南嶽華嚴寺等是也。又著法界圖書印并略疏。括盡一乘樞要。千載龜鏡。競所珍佩。餘無撰述。嘗鼎味一臠足矣圖成總章元年戊辰。是年儼亦歸寂。如孔氏之絕筆於獲麟矣。

Ůisang nechal ve více než deseti kláštorech šířit učení [Avatamsaky], mezi nimi jsou klášter Pusŏksa na hoře Tchábäk, klášter Pimarasa ve Wöndžu, Häinsa v Kajasanu, pisüllansanská Očchönsa, Pömösa v Kūmdžöngsanu, Hwaömsa v Namaku a další. Vytvořil *Pečeť a komentář Diagramu světa reality*²³³, kde vystihl jádro tisíciletého učení jednoho vozu.²³⁴ [Toto jeho dílo] bylo mnohými hodnoceno jako opravdový klenot. Sice žádné jiné dílo nenapsal, ale pokud chceme znát chuť celého obsahu kotlíku stačí, když

²³¹ 諸趣, pět nebo šest „destinací“ kde se cítící bytost může zrodit. Peklo, oblast hladových duchů, zvířat, lidí a bohů. Jako šestá oblast zrození se přidává oblast polobohů (asura).

²³² 不具, zdvořilostní fráze na konci dopisu.

²³³ Diagram znázorňující učení školy Hwaöm, má se jednat o vyjádření meditačního stavu (pohroužení, samādhi), kterého dosáhl Vairóčana Buddha, když vykládal Avatamsaka sůtru. Tradičně je autorství připisováno Ůisangovi a dílo je považováno za klenot korejského buddhismu. V současné bývá jeho autorství některými zpochybňováno a za místo vzniku je považována Čína. Ůisangovi je tak připisováno pouze omezené autorství komentáře.

²³⁴ 一乘, Takové učení, které „doveze“ všechny bez rozdílu do cíle buddhistické praxe, kterým je probuzení. Na rozdíl od tří vozů - vozu posluchače, vozu samo-probuzených, vozu bódhisattvů.

ochutnáme malý kousek. *Diagram skutečnosti* byl dokončen v roce Mudžin [668], prvním roce éry Zongzhang²³⁵, kdy také zemřel Zhiyan, tak jako Konfucius zemřel v roce, kdy byl chycen qilin.²³⁶

世傳湘乃金山寶蓋之幻有也。徒弟悟真。智通。表訓。真定。真藏。道融。良圓。相源。能仁。義寂等十大德為領首。皆亞聖也。各有傳。湘住皇福寺時。與徒眾繞塔。每步虛而上。不以階升。故其塔不設梯磴。其徒離階三尺。履空而旋。湘乃顧謂曰。世人見此。必以為怪。不可以訓世。

Podle lidové tradice byl mistr Ůsang inkarnací Buddhy na zlatém trůně pod drahokamovým baldachýnem. Mezi jeho žáky bylo deset velkých mnichů²³⁷: Odžin, Čitong, Pjöhun, Čindžöng, Čindžang, Tojung, Jangwön, Sangwön, Nüngin a Ůidžök, kteří byli světci „druhého stupně“²³⁸, a každý z nich má svůj životopis. [...]

Ůsang žil v klášteře Hwangboksa, společně s ostatními obcházel pagodu. Mistr na ni vždy vystupoval, aniž by se nohama dotkl schodů. Našlapával pouze prázdný vzduch, a tak u pagody nebyly postaveny ani schody, ani žebřík. Ostatní jej následovali. Když se Ůsang díval na skupinu mnichů vznášejících se tři palce nad schody, řekl: „Když nás běžní lidé

²³⁵ Éra císaře Gaozonga, 668-670.

²³⁶ Poslední slova kroniky Jar a podzimů (春秋), jejíž autorství připisováno Konfuciovi.

Z tohoto významu jsou pak odvozené další významy: přestat psát, zemřít, přestat psát kvůli smrti.

²³⁷ 大德, viz pozn. 78

²³⁸ První stupeň Söngin (聖人), druhý stupeň Asöng (亞聖).

takhle uvidí, jistě si pomyslí, že je to divné. Proto je to nemůžeme učit.“

IV. Závěr

Díky neortodoxnosti a určité nesystematičnosti Irjónova díla nám před očima vyvstal relativně plastický a barevný obraz atmosféry Tří království a Sjednocené Sily. Byli jsme svědky nadšeného přijetí buddhismu v Kogurju a Päkče a naopak tvrdošijně až krutě odmítavého přístupu v Sille. Doprovodili jsme Wöngwanga a Čadžanga na jejich cestách za studiem do Číny a zase zpět do Sily. Byli jsme svědky jejich úspěchu v obou zemích. Setkali jsme se s několika mnichy, kteří se nespokojili s pouhým studiem z druhé ruky v Číně, ale rozhodli se podstoupit nepohodlí a nebezpečí cesty přes pouště, hory a nepřátelská území a dojít až do rodiště samotného Buddha. Navštívit místa, kde žili a učili největší mistři indického buddhismu, aby se již nikdy do své rodné vlasti nevrátili a zemřeli buď na cestě, v Indii, nebo dožili své dny v Číně.

Na závěr jsme se seznámili se známými i méně známými příběhy ze životů dvou přátel, mistrů Wönhjoa a Ůisanga, z nichž první se stal mistrem, aniž by opustil Koreu a studoval v zahraničí a druhý se stal reprezentantem snad nejoriginálnější a nejhlubší školy dálnévýchodního buddhismu – Huayen.

Přehled zkratk

SJ: *Samguk jusa*

HKD: *Hädong kosüng džön, Životopisy velkých korejských mnichů*

Kor.: korejsky, korejský

Skt.: sanskrt

Čín.: čínsky, čínský

QFGSZ: *Životopisy velkých mnichů, kteří odešli za velkých Tangů hledat Dharmu do Indie*

Bibliografie

Ahn, Kye-hyön. 1989. Introduction of Buddhism to Korea. [autor knihy] Lewis R. Lancaster a C.S. (eds.) Yu. *Introduction of Buddhism to Korea.* Berkeley : Asian Humanities Press, 1989.

Čang, Hü-ok. 1991. *Hädong kosüngdžon jöngu.* Söul : Mindžoksa, 1991.

Chung, Byung-jo. 2007. *History of Korean Buddhism.* Seoul : Jimoodang, 2007.

Daoxuan. 2006. Xù gāosēng zhuàn (續高僧傳). *Taisho Tripitaka.* [CD]. místo neznámé, Taipei : Chinese Buddhist Electronic Text Association, 2006. str. T50.2060.

Hanguk pulgjahak jöngu čchongsö: Hädong kosüngdžongwa samguk jusa.

Pulhammunhwasu. 2004. Kojang : Pulhammunhwasu, 2004. Vol. 110.

Huijiao. 2006. Gāosēng zhuàn (高僧傳). *Taisho Tripitaka.* [CD]. místo neznámé : Chinese Buddhist Electronic Text Association, 2006. str. T50.2059.

Ilyeon. 2006. *Overlooked Historical Records of the Three Korean Kingdoms.*

- [překl.] Dal-yong Kim. Pchadžu : Jimoondang, 2006.
- Ilyon. 1972.** *Samguk yusa: legends and history of the three kingdoms of ancient Korea.* [překl.] Tchä-hjöng Ha a K. Mintz Grafton. Söul : Yonsei University Press, 1972.
- Irjön. 1995.** *Samguk jusa.* [překl.] Kim Tchädu. Söul : Kjomunsa, 1995.
- . **2006.** Samguk jusa (三國遺事). *Taisho Tripitaka.* [CD]. s.l. : Chinese Buddhist Electronic Text Association, 2006. p. T49.2039.
- Irjöngwa Samguk jusa: jöngu nonmun söndžip 1: ilban hädže. Pchurün maülhö. 1992.* Söul : Pchurün maülhö, 1992. Sv. I.
- Irjöngwa Samguk jusa: jöngu nonmun söndžip 11: Samguk jusawa pulgjo sasang. Pchurün maülhö. 1992.* Söul : Pchurün maülhö, 1992.
- Jöngnam tähakkjo mindžok munhwa jönguso. 1983.** *Samguk jusa jöngu.* Kjöngsan : Jöngnam tähakkjo čchulpchanbu, 1983.
- Kakhun. 2006.** Hädong kosüngdžon (海東高僧傳). *Taisho Tripitaka.* [CD]. s.l. : Chinese Buddhist Electronic Text Association, 2006. p. T50.2065.
- . **1969.** *Lives of Eminent Korean Monks.* [překl.] Peter H. Lee. Cambridge : Harvard University Press, 1969.
- Kim, Jöng-tchä. 1997.** Hanguk pulgjosa: [Historie korejského buddhismu]. Söul : Kjöngsöwön, 1997.
- Kim, Pusik. 1998.** *Samguk sagi.* Söul : Hangilsa, 1998.
- Kim, Sanghjön. 1994.** (*Jöksaro ingnün*) *Wönhjo.* Söul : Korjöwön, 1994.
- Shim, Jae-ryong. 1999.** *Korean Buddhism: Tradition and Transformation.* Seoul : Jimoondang Publishing Company, 1999.
- The Korean Buddhist Research Institute. 1993.** *The History and Culture of Buddhism in Korea.* Soul : Dongguk University Press, 1993.
- Yijing. 2006.** Dà táng xīyù qiúfǎ gāosēng zhuàn (大唐西域求法高僧傳). *Taisho Tripitaka.* [CD]. Taipei : Chinese Buddhist Electronic Text Association , 2006. p. T52.2066.

Zanning. 2006. Sòng gāosēng zhuàn (宋高僧傳). *Taisho Tripitaka*. [CD].
s.l. : Chinese Buddhist Electronic Text Association, 2006. p. T50.2061.